

CURATING
TOMORROW

Muzeji un Katastrofu riska mazināšana

03

Izturētspējas veidošana muzejos, sabiedrībā un dabā

Kā muzeji var izmantot Katastrofu riska mazināšanas pieejas, lai pasargātu sevi un sniegtu lielāku ieguldījumu apkārtējā pasaulē?

“Katastrofu riska mazināšanas mērķis ir novērst jaunas katastrofas un mazināt esošo katastrofu risku, kā arī vadīt nenovērsto risku, lai palīdzētu stiprināt izturētspēju un tādējādi sasniegt ilgtspējīgu attīstību.”

Curating Tomorrow atbalsta Ilgtspējīgas attīstības mērķus

Curating Tomorrow lepojas, ka piedalās Climate Neutral Now

Curating Tomorrow (Rītdienas kūrēšana) ir konsultāciju sniedzējs muzejiem un mantojuma sektoram, kas palīdz izmantot to unikālos resursus, lai uzlabotu ieguldījumu sabiedrībā un dabas vidē, Ilgtspējīgas attīstības mērķos, klimata politikā un dabas aizsardzībā. Curating Tomorrow arī izmanto muzeju darbā balstīto prasmi kūrēt, lai pārdomātu un risinātu reālās pasaules izaicinājumus, ne vienmēr iesaistot muzejus vai muzeju kolekcijas.

Curating Tomorrow ir balstīts uz augstas kvalitātes informāciju un izpēti; apvieno radošumu un iztēli ar fokusēšanos, atlasī un uzmanību pret reālo pasauli; liela vēriba tiek pievērsta pozitīvu pārmaiņu atbalstam. Atkarībā no konteksta tas varētu būt kolekciju kūrēšanas, pētījumu, ideju, partnerību, izstāžu, pasākumu, konsultāciju, politiku un/vai stratēģiju kopums, lai risinātu galvenos izaicinājumus un jautājumus. Tajā vienmēr ietilps jūsu sociālās un vides ietekmes uzlabošana caur fokusētu darbību, kas virzīta uz pozitīviem mērķiem. Ikvienam šeit ir sava loma, un Curating Tomorrow var palīdzēt.

Henrijs Makgī, Curating Tomorrow
henrymcghie@curatingtomorrow.co.uk

Ieteicamā atsauce:

McGhie, H.A. (2020). Museums and Disaster Risk Reduction: building resilience in museums, society and nature. Curating Tomorrow, UK.

Pieejams: www.curatingtomorrow.co.uk

Atļauts izmantot šī bukleta saturu nekomerciāliem mērķiem, pievienojot atsauci uz avotu. Lūdzu sazināties ar henrymcghie@curatingtomorrow.co.uk, lai uzzinātu, kā Curating Tomorrow var atbalstīt jūsu darbu.

© Curating Tomorrow, 2020 · Curating Tomorrow ir reģistrēta preču zīme. Tulkojums latviešu valodā: Ilze Norvele

Saistību atruna: Šis Ceļvedis ir paredzēts tikai informatīviem nolūkiem. Curating Tomorrow nepārprotami atsakās no jebkādas atbildības pret jebkuru personu vai organizāciju attiecībā uz jebko, kas tiktu vai netiktu darīts, pilnībā vai daļēji izmantojot šī Ceļveža saturu.

Saturs

06 1.nodaļa: Ievads

- 06 Ievads un mērķi
- 08 Kā lietot šo ceļvedi kopā ar “Muzeji un Ilgtspējīgas attīstības mērķi”

10 2.nodaļa: Risks un ilgtspējība

- 11 Katastrofu riska mazināšanas nozīmība ilgtspējīgai nākotnei
- 12 Ilgtspējīgās attīstības mērķi un Sendai ietvarprogramma katastrofu riska mazināšanai

15 3.nodaļa: Riska izpratne

- 16 Katastrofu un katastrofu riska izpratne
- 20 Katastrofu riska mazināšanas spirāle
- 22 Katastrofu riska avoti
- 23 Globālie riski
- 28 Katastrofu riska mazināšana ir cilvēktiesības

30 4.nodaļa: Muzeji un Katastrofu riska mazināšana

- 31 Kāpēc muzejiem jāsniedz ieguldījums Katastrofu riska mazināšanā?
- 32 Kā muzeji var sniegt ieguldījumu Katastrofu riska mazināšanā?
- 56 Muzeji un Katastrofu riska mazināšana: klimata pārmaiņas

60 5.nodaļa: Gadījumu analīze

- 61 Katastrofu riska mazināšanas gadījumu analīze praksē

72 6.nodaļa: Laipni lūdzam Izturētspējīgajā pilsētā un Izturētspējīgās pilsētas muzejā

- 73 Laipni lūdzam Izturētspējīgajā pilsētā
- 74 Laipni lūdzam Izturētspējīgās pilsētas muzejā

76 7.nodaļa: Papildu informācija

COVID-19

Vispirms daži pateicības vārdi. Vairumu no mums kaut kādā mērā ir ietekmējusi COVID-19 krīze. Daudzi cilvēki ir zaudējuši dzīvību, citiem ir apdraudēta iztikas līdzekļu iegūšana vai organizāciju pastāvēšana. Dažādā mērā to izjūtam visi, taču nabadzīgie un neaizsargātie cieš visvairāk. Šis Ceļvedis tiek piedāvāts kā līdzeklis muzeju atbalstam. Ceļveža mērķis ir stiprināt muzeju spēju novērst katastrofu iespējamo ietekmi uz pašiem muzejiem, sabiedrību un dabu, izmantojot plānošanu un partnerības.

Cerībā, ka jums noderēs,

Henrijs Makgī, Curating Tomorrow

Ievads un mērķi

Ir daudz dažādu katastrofu - krīžu, ārkārtas un nelabvēlīgu situāciju. Svarīgs labas pārvaldības uzdevums ir samazināt to skaitu un ietekmi, kā arī nodrošināt nākotni, kas būtu labāka par tagadni. Katastrofu Riska mazināšana ir paredzēta ne vien tam, lai izdzīvotu katastrofās, bet, pirmām kārtām, lai samazinātu katastrofu iespējamību, lai cilvēki būtu tām sagatavoti, kad tās notiek, lai pēc iespējas labāk spētu no tām atgūties, un pēc to pārdzīvošanas kļūtu stiprāki. Katastrofu Riska mazināšanas pieejas var būt noderīgas ikvienam, un ikviens tās var izmantot savā dzīvē un darbā.

1.nodaļa

Ievads

Šis Ceļvedis ir paredzēts, lai palīdzētu muzejiem (maziem, lieliem un jebkāda veida, jebkur), muzeju darbiniekiem, muzeju sadarbības tīkliem un to partneriem izmantot Katastrofu Risku mazināšanas pieeju. Tai vajadzētu palīdzēt novērst katastrofu ietekmi, vai tas būtu COVID-19, klimata pārmaiņas vai jebkāda cita veida katastrofa, viņu pašu, viņu kopienu un vides labā.

Tātad šim Ceļvedim ir divi galvenie mērķi:

Palīdzēt muzejiem veidot izturētspēju un mazināt katastrofu ietekmi uz pašiem muzejiem.

Palīdzēt muzejiem sniegt ieguldījumu izturētspējas veidošanā citur pasaulē sabiedrības un vides labā.

Daudzi muzeji jau ņem vērā katastrofu risku, rūpējoties par savu ēku un kolekciju aizsardzību. Šis Ceļvedis piedāvā plašāku redzējumu: muzejiem var būt izšķiroša loma, atbalstot cilvēkus, kopienas, visu sabiedrību un dabu, lai novērstu katastrofas vai mazinātu to ietekmi citur pasaulē. Iespējams, ka, veicinot pārmaiņas pasaulē, muzeji vislabāk veido savu izturētspēju kā organizācijas.

Šis Ceļvedis paredzēts:

- tiem, kam uzticēta atbildība par muzejiem, tostarp direktoriem, vadītājiem, pilnvarotajām personām un pārvaldniekiem;
- muzeju asociācijām un izglītības iestādēm;
- muzeju finansētājiem;
- visu veidu muzeju darbiniekiem, tā kā viņiem visiem ir loma Katastrofu riska mazināšanā;
- partnerorganizācijām un sadarbības tīkliem;
- ikvienam, kurš ir iesaistīts Katastrofu risku mazināšanā vai katastrofu plānošanā kopienām, pilsētām un/vai videi.

Kā lietot šo ceļvedi kopā ar “Muzeji un ilgtspējīgas attīstības mērķi”

Šis ceļvedis ir izmantojams kopā ar līdzīgu rokasgrāmatu “Muzeji un ilgtspējīgas attīstības mērķi: ceļvedis muzejiem, galerijām, kultūras sektoram un to partneriem”.

Šis ceļvedis ir izmantojams kopā ar līdzīgu rokasgrāmatu “Muzeji un ilgtspējīgas attīstības mērķi: ceļvedis muzejiem, galerijām, kultūras sektoram un to partneriem”. Septiņas galvenās aktivitātes ir:

1. Aizsargāt un saglabāt pasaules kultūras un dabas mantojumu gan muzejos, gan vispārīgi;
2. Stiprināt un nodrošināt mācību iespējas, lai atbalstītu IAM;
3. Veicināt līdzdalību kultūrā visiem;
4. Atbalstīt ilgtspējīgu tūrismu;
5. Atbalstīt uz IAM vērstu pētniecību;
6. Virzīt iekšējo līderību, vadību un darbību, lai atbalstītu IAM
7. Virzīt ārējo līderību, sadarbību un partnerības, lai atbalstītu IAM.

Tā kā Ilgtspējīgas attīstības mērķi un Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai (kas tiks aplūkota turpmākajās lappusēs) ir cieši saskaņoti, šīs Septiņas galvenās aktivitātes ir arī labs paraugs muzejiem, kā iekļaut Katastrofu riska mazināšanu savā darbā. Septiņu galveno aktivitāšu nosaukumos IAM varētu aizstāt ar “Katastrofu riska mazināšanu”.

Šīs rokasgrāmatas mērķis ir palīdzēt lasītājiem iekļaut Katastrofu riska mazināšanu muzeju darbā, izmantojot šīs Septiņas galvenās aktivitātes.

Detalizētāku informāciju par Septiņām galvenajām aktivitātēm un to saistību ar Ilgtspējīgas attīstības mērķiem un mērķrādītājiem skatīt pievienotajā ceļvedī “Muzeji un ilgtspējīgas attīstības mērķi”.

2.nodaļa

Risks un ilgtspējība

Katastrofu riska mazināšanas nozīme ilgtspējīgai nākotnei

“Ilgtspējība” nozīmē spēju pastāvēt, turpināties vai būt noturīgam. Tas ir Cilvēku, Planētas, Labklājības, Miera un Partnerību apsvērumu līdzsvars.

Ilgtspējība ir vēlamais nākotnes stāvoklis, kurā šie aspekti attīstās savstarpējā harmonijā. Ilgtspējīga attīstība ir mērķtiecīga darbība, kas palīdz sasniegt šo nākotnes stāvokli. Ilgtspējīgas attīstības mērķis, vienkārši sakot, ir “paveikt vairāk laba, nodarot mazāku kaitējumu”.

Būtisks ilgtspējīgas attīstības uzdevums ir mazināt cilvēku, kā arī dabas, ievainojamību un pakļautību bīstamām situācijām, kā arī palielināt spēju un noturību stāties tām pretī. Katastrofas ir traucējumi, kas ietekmē kopienas, sabiedrības vai dabas funkcionēšanu, izraisot cilvēku, materiālos un vides zaudējumus un ietekmes. Katastrofas ir nelaime it visiem.

Tomēr katastrofu ietekme nav izplatīta vienmērīgi, un apdraudējumi ne vienmēr izraisa katastrofas; atsevišķas grupas ir vairāk vai mazāk neaizsargātas no katastrofām. Katastrofu riska mazināšanas mērķis ir pievērsties katastrofu cēloņiem un sekām, samazinot to ietekmi.

Katastrofu risku var uzskatīt par nespēju sasniegt ilgtspējīgu attīstību, un, pretēji, Katastrofu riska mazināšana ir sekmīgas ilgtspējīgas attīstības mērs.

Aktīva piedalīšanās Katastrofu riska mazināšanā sniedz daudzus ieguvumus. Tas nenozīmē tikai “neļaut kaut kam noiet greizi”. Tas palīdz veidot pilsētas un kopienas, kas sniedz cilvēkiem atbalstu visa viņu mūža garumā, kas ir attīstītas harmonijā ar savu apkārtni un kas spēj atbalstīt plašākas iniciatīvas pasaules problēmu risināšanai, vienlaikus radot labu dzīvi visiem, harmonijā ar dabu.

Ilgtspējīgās attīstības mērķi un Sendai ietvarprogramma katastrofu riska mazināšanai

Šajā Ceļvedī izmantotas divas globālas programmas, kas var palīdzēt muzejiem Katastrofu riska mazināšanas centienos:

- Dienaskārtība 2030 un Ilgtspējīgas attīstības mērķi, visu laiku vērienīgākā globālā programma, kuras mērķis ir līdz 2030. gadam iezīmēt pasaulei ceļu uz ilgtspējīgu nākotni.
- Sendai ietvarprogramma katastrofu riska mazināšanai.

Par šīm abām atsevišķajām (bet savstarpēji papildinošajām) Programmām Apvienoto Nāciju dalībvalstis ir vienojušās 2015. gadā. Abas Programmas tiks īstenotas līdz 2030. gadam kā pamatnostādnes starptautiska un nacionāla mēroga pasākumiem ilgtspējīgas attīstības veicināšanai.

Dienaskārtība 2030 un Ilgtspējīgas attīstības mērķi tiek aplūkoti pievienotajā ceļvedī “Muzeji un ilgtspējīgas attīstības mērķi”.

Sendai ietvarprogrammai katastrofu riska mazināšanai ir šāds mērķis:

“Būtisks katastrofu riska un cilvēku, uzņēmumu, kopienu un valstu dzīvības, iztikas un veselības, kā arī ekonomisko, fizisko, sociālo, kultūras un vides resursu zaudējumu samazinājums.”

Lai sasniegtu šo mērķi, Sendai ietvarprogrammā noteiktas četras darbības prioritātes:

1. Katastrofu riska izpratne.
2. Katastrofu riska pārvaldības stiprināšana, lai vadītu katastrofu risku.
3. Investīcijas katastrofu riska mazināšanā, lai veidotu izturētspēju.
4. Uzlabot sagatavotību katastrofām, lai spētu efektīvi reaģēt un “Atjaunot labāk”, atgūstoties, veicot rehabilitāciju un rekonstrukciju.

Ilgtspējīgas attīstības mērķi un Sendai ietvarprogramma katastrofu riska mazināšanai savstarpēji viens otru papildina, jo pievēršanās katastrofām un to sekām ir svarīga ilgtspējīgas attīstības daļa. Sendai ietvarprogrammas īstenošana palīdz īstenot Ilgtspējīgas attīstības mērķus, un pretēji.

Sendai ietvarprogramma ir iekļauta Ilgtspējīgas attīstības mērķos kā daļa no IAM mērķa 11.B, tomēr visi IAM mērķi kādā veidā ir saistīti ar Katastrofu riska mazināšanu.

Gan Ilgtspējīgas attīstības mērķi, gan Sendai ietvarprogramma katastrofu riska mazināšanai atzīst to, cik izšķiroša nozīme efektīvā Katastrofu riska mazināšanā ir visu sabiedrību aptverošai pieejai, kā arī sabiedrības izglītības, informēšanas un piedalīšanās programmām.

Sendai ietvarprogramma aicina pilsonisko sabiedrību, brīvprātīgos un sabiedriskās organizācijas sadarboties ar valsts institūcijām, tostarp muzejiem un citām kultūras iestādēm, lai:

- sniegtu savu skatījumu par Katastrofu riska mazināšanas plānu un stratēģiju veidošanu un īstenošanu;
- palīdzētu īstenot Katastrofu riska mazināšanas plānus un stratēģijas;
- palīdzētu informēt sabiedrību par Katastrofu riska mazināšanu, veidot katastrofu riska novēršanas kultūru un izglītēt par katastrofu riskiem;
- iestātos par izturēspējīgām kopienām un visu sabiedrību aptverošu pieeju.

Īpaša vērība tiek pievērsta sieviešu, bērnu un jauniešu, invalīdu un to organizāciju, vecāku cilvēku, pamatiedzīvotāju un migrantu lomai. Šīs grupas spēj piedāvāt īpašu redzējumu, kas nodrošina, lai Katastrofu riska mazināšanas programmas tiktu veidotas, ņemot vērā viņu īpašās vajadzības, efektīvi veidotu kapacitāti un izmantotu viņu unikālās un no citiem atšķirīgās zināšanas un pieredzi. Tas veicina efektīvu reaģēšanu uz katastrofām, kā arī efektīvu atgušanos no tām un “atjaunošanu labāk”¹

Abas programmas atzīst arī to, cik svarīgi ir aizsargāt kultūras un dabas mantojumu, kā arī aizsargāt kolekcijas veidojošās institūcijas, kā, piemēram, muzejus, no katastrofu riska.

1 Pārveidots no Sendai ietvarprogrammas, 23.lpp.

Aicinājums muzejiem un visiem pārējiem sektoriem

Gan Ilgtspējīgas attīstības mērķi, gan Sendai ietvarprogramma katastrofu riska mazināšanai atzīst, ka patiesām pārmaiņām nepieciešams, lai visi sabiedrības sektori it visur sadarbotos un piedalītos, sniedzot savu ieguldījumu labākas, taisnīgākas, stabilākas pasaules veidošanā.

Tie nodrošina vadlīnijas, kas var palīdzēt organizācijām, vai tās būtu muzeji vai kas cits, strādāt, lai sasniegtu kopīgus mērķus, liekot lietā savas prasmes, iespējas un unikālos resursus, lai efektīvāk sadarbotos pozitīvu sociālo un vides rezultātu sasniegšanai. Muzejiem ir daudz, ko piedāvāt šīm Programmām, un dažus no to elementiem nemaz nevarēs sasniegt bez muzejiem. Šī ceļveža mērķis ir palīdzēt Jums sniegt savu ieguldījumu un izmantot Katastrofu riska mazināšanas pieejas savā labā, lai palīdzētu uzlabot pašu muzeju izturētspēju. Nav vienīgā pareizā veida, kā sniegt ieguldījumu šajās Programmās, un, ja vien tiek ievēroti ilgtspējības principi, nav arī nepareiza veida. Programmu mērķis nav turpināt līdzšinējo darbību, bet gan skaidra, mērķtiecīga, koncentrēta rīcība, lai palielinātu savu pozitīvu ieguldījumu sabiedrībā un mazinātu negatīvās sekas.

*"Aicinājums
sadarboties un
piedalīties"*

3.nodaļa

Riska izpratne

Katastrofu un katastrofu riska izpratne

Katastrofu riska mazināšana ir ļoti spēcīgs jēdziens, kura mērķis ir ne tikai novērst jaunu katastrofu risku, bet arī samazināt esošo, lai stiprinātu izturētspēju. Apdomājiet uz brīdi: Katastrofu riska mazināšana palīdz jums sagatavoties visļauņākajam, lai jums būtu vislabākā iespēja pārciest katastrofas. Tā ne vien palīdz mazināt katastrofu sekas, bet, pirmām kārtām, samazina varbūtību, ka tās vispār notiks. Ir pilnīgi iespējams būt sagatavotiem katastrofām, kā liecina Gadījumu analīzes nodaļa.

Taču, pirms dodamies tālāk, noskaidrosim dažus citus terminus. Kas ir domāts ar katastrofām, risku, neaizsargātību un izturētspēju?

Katastrofa: “Jebkāda mēroga nopietns kopienas vai sabiedrības funkcionēšanas traucējums apdraudošu notikumu dēļ, kuri mijiedarbojas ar apstākļiem, kas pakļauti šo notikumu iedarbībai, ar neaizsargātības un kapacitātes apstākļiem, novedot pie vienām vai vairākām no turpmāk minētajām sekām: cilvēku, materiālajiem, ekonomiskajiem un vides zaudējumiem un ietekmēm”. Kaut arī viegli ir domāt par katastrofām kā īslaicīgiem, nopietniem negadījumiem, katastrofas var būt arī ilglaicīgas, hroniskas situācijas. Plūdi vai ugunsgrēks parasti būtu īstermiņa katastrofa, savukārt pastāvīga vides pasliktināšanās vai klimata pārmaiņas arī pašas par sevi ir nopietnas katastrofas, kas izraisa daudzas vietēja mēroga sekas. Gan lokalizētu, vienreizēju notikumu, gan sistemātiskāku problēmu gadījumā var izmantot vienu un to pašu pieeju, lai identificētu riskus, kā arī lai vadītu un novērstu tos.

Riska komponenti

Apdraudējums: “Process, parādība vai cilvēka darbība, kas var izraisīt cilvēku bojāeju, traumas vai kā citādi ietekmēt veselību, bojāt īpašumu, radīt sociālus un ekonomiskus traucējumus, kā arī vides stāvokļa pasliktināšanos.”

Pakļautība iedarbībai: “Situācija, kad cilvēki, infrastruktūra, mājokļi, ražošanas jauda un citas cilvēku materiālās vērtības atrodas apdraudējumam pakļautās teritorijās.”

Neaizsargātība: “Apstākļi, ko nosaka fiziskie, sociālie, ekonomiskie un vides faktori vai procesi, kuri paaugstina indivīda, kopienas, resursu vai sistēmu uzņēmību pret apdraudējumu ietekmi.”

Katastrofu risks: “Potenciāla cilvēku bojāeja, traumas vai izpostītas vai bojātas materiālās vērtības, kas var rasties sistēmai, sabiedrībai vai kopienai konkrētā laika periodā, kuram noteikta apdraudējuma, pakļautības iedarbībai, neaizsargātības un kapacitātes varbūtība.”

Nenovērstais risks: “Katastrofu risks, kas paliek nevadītā formā pat tad, kad tiek piemēroti efektīvi Katastrofu riska mazināšanas pasākumi, un kā dēļ jānodrošina pastāvīga ārkārtas reaģēšanas un atgūšanās kapacitāte.”

Svarīgākie jēdzieni

Katastrofu riska mazināšana: “Katastrofu riska mazināšanas mērķis ir novērst jaunu un mazināt esošo katastrofu risku, kā arī vadīt nenovērsto risku, kas kopumā palīdz stiprināt izturētspēju un tādējādi panākt ilgtspējīgu attīstību.”

Katastrofu riska vadība: “Katastrofu riska vadība ir Katastrofu riska mazināšanas politikas un stratēģijas piemērošana, lai novērstu jaunu katastrofu risku, mazinātu esošo katastrofu risku un vadītu nenovērsto risku, palīdzot stiprināt izturētspēju un mazināt katastrofu radītos zaudējumus.” Katastrofu riska vadību var uzskatīt par Katastrofu riska mazināšanas īstenošanu.

Kapacitāte: “Visu organizācijā, kopienā vai sabiedrībā pieejamo priekšrocību, īpašību un resursu apvienojums, lai vadītu un mazinātu katastrofu riskus un stiprinātu izturētspēju”. Par kapacitāti arī var domāt kā par spēju, rīcību un izvēli. Tā ir izturētspējas pamats. Oxfam izšķir trīs kapacitātes veidus, kas ir būtiski izturētspējai.

“Absorbcijas kapacitāte ir spēja nodrošināt mērķtiecīgu aizsardzību, lai pārvarētu zināmus satricinājumus un spriedzi. Tā ir nepieciešama, jo satricinājumi un spriedze turpinās mūs piemeklēt, piemēram, ekstrēmu laikapstākļu, ilgu laiku konfliktu un dabas katastrofu dēļ.

Adaptīvā kapacitāte ir spēja veikt mērķtiecīgas nelielas izmaiņas, gatavojoties pārmaiņām vai reaģējot uz tām, nodrošinot lielāku elastīgumu nākotnē. Tā ir nepieciešama, jo pārmaiņas ir nepārtrauktas un nenoteiktas, kā arī tāpēc, ka mērķtiecīgām pārmaiņām vajadzīgs laiks un ilgstoša iesaistīšanās.

Transformatīvā kapacitāte ir spēja veikt mērķtiecīgas izmaiņas, lai apturētu vai mazinātu riska, neaizsargātības un nevienlīdzības virzītājus un nodrošinātu vienlīdzīgāku riska sadalījumu, lai to netaisnīgi nevajadzētu uzņemties nabadzīgajiem un neaizsargātajiem cilvēkiem. Tas ir nepieciešams, jo izturētspēja nenozīmē izdzīvošanu netaisnīgos apstākļos vai pielāgošanos jebkādiem notikumiem. Izturētspēja nozīmē taisnīgumu un iekļaujošu attīstību”.

Izturētspēja: “Apdraudējumiem pakļautas sistēmas, kopienas vai sabiedrības, spēja pretoties, absorbēt, uzņemt, pielāgoties, mainīties un atgūties no apdraudējuma sekām savlaicīgā un efektīvā veidā, tostarp, izmantojot riska vadību, lai saglabātu un atjaunotu tās svarīgākās pamatstruktūras un funkcijas.” Kapacitāte un izturētspēja ir cieši saistītas. Izturētspēju var uzskatīt par kapacitātes izpausmi.

Atjaunot labāk: “Atgūšanās, rehabilitācijas un rekonstrukcijas fāžu izmantošana pēc katastrofas, lai palielinātu nāciju un kopienu izturētspēju, integrējot Katastrofu riska mazināšanas pasākumus fiziskās infrastruktūras un sabiedrības sistēmu, kā arī iztikas līdzekļu, ekonomikas un vides dinamikas atjaunošanā.”

Tiešie un netiešie zaudējumi: “Tieši katastrofu izraisītie zaudējumi attiecināmi uz tieši kvantificējamiem zaudējumiem, tādiem kā bojāgājušo skaits un ēkām, infrastruktūrai un dabas resursiem nodarītie postījumi. Netiešajos zaudējumos ietilpst ražošanas apjoma vai ieņēmumu samazinājums, kā arī ietekme uz cilvēku labklājību, un parasti tos izraisa pārtraukumi preču un pakalpojumu plūsmā, kas radušies katastrofas rezultātā”.

Papildus terminoloģija

Kritiskā infrastruktūra: “Fiziskās struktūras, telpas, sakaru tīkli un citi resursi, kas nodrošina kopienas vai sabiedrības sociālajai un ekonomiskajai funkcionēšanai būtiskus pakalpojumus.”

Reaģēšana uz katastrofām: “Darbības, kas tiek veiktas tieši pirms katastrofas, tās laikā vai tūlīt pēc tās, lai glābtu dzīvības, samazinātu kaitējumu veselībai, nodrošinātu sabiedrības drošību un katastrofas skarto cilvēku iztikas pamatvajadzību apmierināšanu.”

Mikstināšana: “Bīstamā notikuma negatīvo seku vājināšana vai samazināšana līdz minimumam.”

Novēršana: “Darbības un pasākumi, kas tiek veikti, lai izvairītos no esošajiem un turpmākiem katastrofu riskiem.”

Rekonstrukcija: “Vidējā un ilgtermiņa izturēspējīgu svarīgāko infrastruktūras objektu, pakalpojumu, mājokļu, telpu un iztikas līdzekļu, kas nepieciešami pilnīgai katastrofas skartās kopienas vai sabiedrības funkcionēšanai, renovācija un ilgtspējīga atjaunošana atbilstoši ilgtspējīgas attīstības un “atjaunot labāk” principiem, lai izvairītos no turpmākā katastrofu riska vai lai to mazinātu.”

Atgūšanās: “Katastrofas skartās kopienas vai sabiedrības iztikas līdzekļu un veselības, kā arī ekonomisko, fizisko, sociālo, kultūras un vides resursu, sistēmu un aktivitāšu atgūšana un uzlabošana atbilstoši ilgtspējīgas attīstības un “atjaunot labāk” principiem, lai izvairītos no katastrofu riska nākotnē vai lai to mazinātu.”

Rehabilitācija: “Katastrofas skartās kopienas vai sabiedrības funkcionēšanai nepieciešamo pamatpakalpojumu un telpu atjaunošana”.

Šeit izmantota ANO Katastrofu riska mazināšanas biroja terminoloģija, kuras mērķis ir veicināt kopīgu izpratni par Katastrofu riska mazināšanas jēdzieniem un to lietošanu, kā arī palīdzēt Katastrofu riska mazināšanas darbā valsts institūcijām, speciālistiem un sabiedrībai.

Katastrofu riska mazināšanas spirāle

Katastrofu riska mazināšanas spirālei ir četras fāzes. Katastrofu riska mazināšana tiecas panākt uzlabojumus laika gaitā, pēc katastrofas “atjaunot labāk” vai “atsperties un lēkt uz priekšu” (nevis krist atpakaļ), tāpēc Katastrofu riska mazināšanai ir spirālveida, nevis aplveida trajektorija.

Pirms katastrofas

1. Katastrofu profilakse un mīkstināšana

Mācīšanās no iepriekšējām katastrofām, plānošanā ņemot vērā jaunus vai pieaugošus apdraudējumus. Katastrofas iespējamības samazināšana un tās ietekmes vājināšana.

2. Sagatavotība katastrofai

Plānošana, kā reaģēt uz katastrofu.

Katastrofas laikā

3. Reaģēšana uz katastrofu

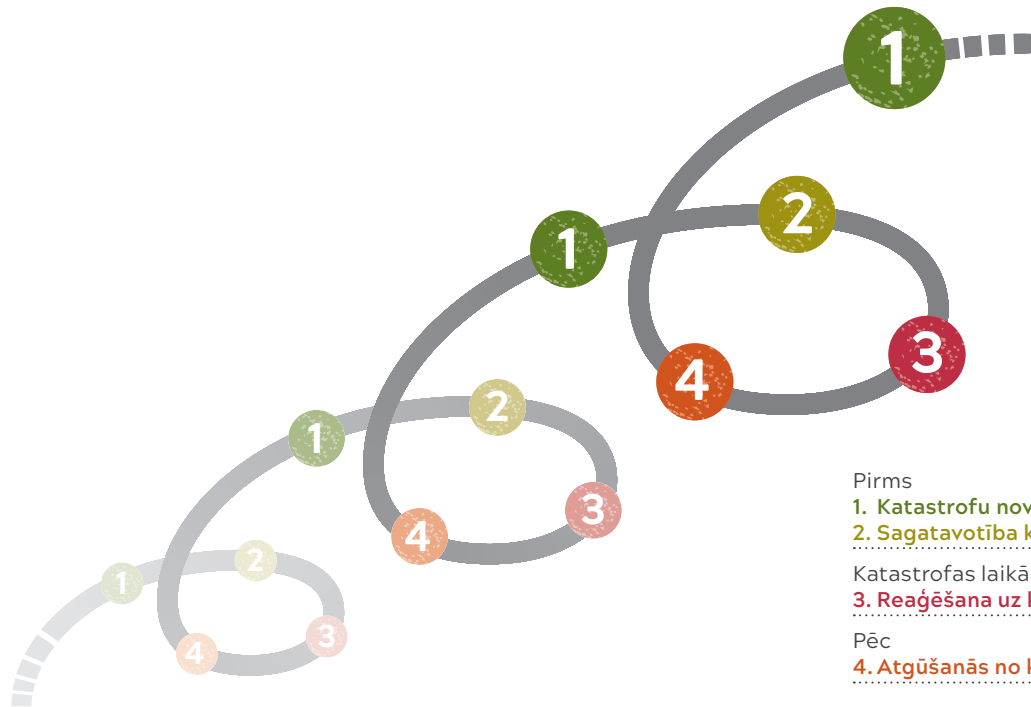
Pasākumi, kas tiek veikti katastrofas laikā, lai mazinātu cilvēkiem, iztikas līdzekļiem, nekustamajam īpašumam, sabiedrībai, ēkām, ekonomikai un videi radītos bojājumus un kaitējumu.

Pēc katastrofas

4. Atgūšanās no katastrofas

Katastrofas radīto izaicinājumu pārvarēšana: dzīvju, darbavietu, īpašumu un dabas atjaunošana, izmantojot rehabilitāciju, un turpmāko katastrofu riska mazināšana, izmantojot rekonstrukciju, lai “atjaunotu labāk”.

Pirms

1. Katastrofu novēršana un mīkstināšana

2. Sagatavotība katastrofai

Katastrofas laikā

3. Reaģēšana uz katastrofu

Pēc

4. Atgūšanās no katastrofas

Katastrofu riska avoti

Katastrofu riskiem var būt daudzi avoti, un tos var noteikt vairākos veidos. Jūs varētu interesēt riska izpratne institucionālā, vietējā, nacionālā, sektora vai globālā aspektā.

Ikvienam varētu būt noderīgi apzināties visus šos aspektus, lai varētu sagatavoties un sniegt pienācīgu ieguldījumu Katastrofu riska mazināšanā

*Kuru vai ko jūs
pakļaujat riskam?*

Piemēram, jūs varētu:

- Noteikt katastrofu riskus attiecībā uz pieciem Ilgtspējīgas attīstības mērķu elementiem: Cilvēkiem, Planētu, Labklājību, Mieru un Partnerību.
- Izmantot pašus 17 Ilgtspējīgas attīstības mērķus, lai noteiktu iespējamos katastrofu riskus jūsu kontekstos: institucionālajā, vietējā, nacionālajā, sektorālajā un globālajā.
- Izmantot PESTLE analīzi, lai noteiktu katastrofu risku, ņemot vērā politiskos, ekonomiskos, sociālos, tehnoloģiskos, juridiskos vai vides apsvērumus.
- Izmantot Globālos riskus, kuros pamatojas ikgadējais Globālo risku ziņojums (kas tiks aplūkots turpmākajās lappusēs), un apsvērt, kā tie ietekmēs jūsu darbu.
- Sadarbībā ar ieinteresēto personu grupu izveidot pašiem savu pieeju katastrofu risku apzināšanai.

Lai kuru no pieejām jūs izmantotu, jums arī jāpajautā sev, kā jūs (jūsu darbs, jūsu organizācija, jūsu sektors) veicināt katastrofu risku: kuram vai kam jūs to radāt savas darbības rezultātā?

Globālie riski

Katru gadu pirms Pasaules Ekonomikas foruma Davosā Globālo risku sadarbības tīkls sagatavo Globālo risku ziņojumu. Ziņojums balstās 30 Globālajos risks, kas tiek definēti kā “nenoteikts notikums vai apstākļi, kuru rezultātā turpmāko desmit gadu laikā var rasties būtiskas negatīvas sekas vairākām valstīm vai industrijām”.

Katru gadu tiek izvērtēts risku kopums, lai konstatētu jebkādas izmaiņas nozīmīga apdraudējuma varbūtībā, kā arī ietekmē, kas varētu rasties konkrētu risku rezultātā.

30 Globālos riskus iedala piecās kategorijās:

Ģeopolitiskie,
Ekonomiskie,
Sabiedrības,
Tehnoloģiskie un
Vides,

tā ka tie ir aptuveni salīdzināmi ar PESTLE analīzes elementiem.

Ģeopolitiskie globālie riski

- Nacionālās pārvaldības disfunkcija (piem., tiesiskuma disfunkcija, korupcija, politisks strupceļš)
- Reģionālās vai globālās pārvaldības disfunkcija
- Starptautu konflikts ar reģionālām sekām
- Plaša mēroga teroristu uzbrukumi
- Valsts sabrukums vai krīze (piem., pilsoņu karš, militārs apvērsums, nefunkcionējoša valsts)
- Masu iznīcināšanas ieroči

Ekonomiskie globālie riski

- Aktīvu burbuļi vienā no lielākajām tautsaimniecībām (neilgtspējīga cenu pārspīlēšana)
- Deflācija vienā no lielākajām tautsaimniecībām
- Nozīmīga finanšu mehānisma vai institūcijas disfunkcija
- Kritiskās infrastruktūras (piem., enerģētikas, transporta, komunikāciju) disfunkcija/nepietiekamība
- Fiskālās krīzes svarīgākajās tautsaimniecībās (pārmērīgi valstu parādi)
- Augsts strukturālā bezdarba līmenis vai nepietiekama nodarbinātība
- Nelikumīga tirdzniecība (piem., nelikumīgas finanšu plūsmas, nodokļu nemaksāšana, cilvēktirdzniecība, organizētā noziedzība)
- Smags enerģijas cenu satricinājums (pieaugums vai samazinājums)
- Nevadama inflācija

Sabiedrības globālie riski

- Pilsētplānošanas disfunkcija (slikti plānotas pilsētas, kas rada sociālus, veselības, vides izaicinājumus)
- Pārtikas krīzes (bads, nepietiekams pārtikas nodrošinājums vai nepilnvērtīgs uzturs)
- Plaša mēroga piespiedu migrācija (konflikta, klimata pārmaiņu u.tml. rezultātā)
- Dzīļa sociālā nestabilitāte (plaši izplatīti nemieri u.c.)
- Strauja un masveida infekcijas slimību izplatīšanās
- Ūdens krīzes

Tehnoloģiskie globālie riski

- Tehnoloģiju attīstības nelabvēlīgās sekas (piem., mākslīgā intelekta, ģeoinženierijas negatīvā ietekme)
- Kritiski svarīgas informācijas infrastruktūras un tīklu sabrukums (atkarība no interneta u.c., kas palielina neaizsargātību)
- Plaša mēroga kiberuzbrukumi (izraisot ekonomisku kaitējumu, ekonomikas un sabiedrības funkcionēšanas spēju zudumu)
- Masveida datu viltošanas vai zādzības gadījums (personas vai oficiālo datu izmantošana)

Vides globālie riski

- Ārkārtēji laikapstākļu notikumi (piem., plūdi, vētras)
- Nespēja mīkstināt klimata pārmaiņas un pielāgoties tām
- Nozīmīgs bioloģiskās daudzveidības zudums un ekosistēmas sabrukums (zemes vai jūras)
- Lielas dabas katastrofas (piem., zemestrīces, cunami, vulkānu izvirdumi, ģeomagnētiskās vētras)
- Cilvēku izraisīts kaitējums videi un katastrofas (piem., naftas noplūdes, radioaktīvais piesārņojums)

Apdraudējumu raksturs laika gaitā ir mainījies, tā ka uz 2020. gada ziņojuma laiku visi pieci galvenie riski iespējamības ziņā (tas ir, tie, kas var rasties ar vislielāko varbūtību, un daži, kas jau ir radušies) bija Vides kategorijā. Tas ir ļoti problemātiski, jo visiem šiem pieciem riskiem ir arī augsts punktu skaits ietekmes ziņā. Aplūkosim desmit galvenos Globālos riskus 2020. gada ziņojumā, kas sakārtoti pēc to iespējamības un ietekmes.

Punktu skaits (1 = augstākais)	Iespējamība	Punktu skaits (1 = augstākais)	Ietekme
1	Ārkārtēji laikapstākļi (piem., plūdi, vētras)	1	Nespēja mīkstināt klimata pārmaiņas un pielāgoties tām
2	Nespēja mīkstināt klimata pārmaiņas un pielāgoties tām	2	Masu iznīcināšanas ieroči
3	Lielas dabas katastrofas (piem., zemestrīces, cunami, vulkānu izvirdumi, ģeomagnētiskās vētras)	3	Nozīmīgs bioloģiskās daudzveidības zudums un ekosistēmas sabrukums (zemes un jūras)
4	Nozīmīgs bioloģiskās daudzveidības zudums un ekosistēmas sabrukums (zemes un jūras)	4	Ārkārtēji laikapstākļi (piem., plūdi, vētras)
5	Cilvēku izraisīts kaitējums videi un katastrofas (piem., naftas noplūdes, radioaktīvais piesārņojums)	5	Ūdens krīzes
6	Masveida datu viltošanas vai zādzības gadījums	6	Kritiski svarīgas informācijas infrastruktūras un tīklu sabrukums
7	Plaša mēroga kiberuzbrukumi	7	Lielas dabas katastrofas (piem., zemestrīces, cunami, vulkānu izvirdumi, ģeomagnētiskās vētras)
8	Ūdens krīzes	8	Plaša mēroga kiberuzbrukumi
9	Reģionālās vai globālās pārvaldības disfunkcija	9	Cilvēku izraisīts kaitējums videi un katastrofas (piem., naftas noplūdes, radioaktīvais piesārņojums)
10	Aktīvu burbuļu vienā no lielākajām tautsaimniecībām	10	Strauja un masveida infekcijas slimību izplatīšanās

Izmantots 2020.gada Globālo risku ziņojums (GRZ Pielikumā A atrodams pilnīgāks Globālo risku apraksts).

Kurā vietā Globālo risku sarakstā atradās COVID-19? Infekcijas slimība un pandēmija attiecināmas uz vienu no globālajiem riskiem - “Strauja un masveida infekcijas slimību izplatīšanās”, kas var izraisīt masveida letālas sekas un tautsaimniecības traucējumus. COVID-19 nepārprotami ietilpst šajā kategorijā.

Kad tika veikts iepriekšējais izvērtējums 2020. gada ziņojumam, plaša mēroga infekcijas slimības iespējamība, kas izraisītu pandēmiju, tika uzskatīta par samērā zemu un tika pieskaitīta vismazāk iespējamajiem riskiem, ar kuriem būtu jārēķinās (ar iespējamības vērtējumu 28 no 30 punktiem). Tomēr tika atzīts, ka pandēmijas potenciālā ietekme būtu ievērojama (bet mazāk būtiska kā nozīmīgas klimata pārmaiņas vai bioloģiskās daudzveidības zudums, jo tiem ir sarežģītāka izcelsme). Zemas varbūtības un augstas ietekmes risku problēma ir tā, ka, rodoties šāda veida apdraudējumam, zināmā mērā tas izraisa pat spēcīgāku satricinājumu, vēl postošāku notikumu.

COVID-19 pandēmija notika, bet tas nenozīmē, ka tā kaut kādā ziņā “pārspēj” pastāvošos augstas varbūtības, augstas ietekmes Globālos riskus vai vispār jebkādus Globālos riskus. Tas nozīmē, ka sabiedrība un vide saskaras ar tās radītajiem izaicinājumiem, kā arī ar pārējiem Globālajiem riskiem. Jo riski parasti cits citu neatceļ; tiem ir savstarpēji pastiprinošs efekts. Tas nozīmē, ka novērst Globālos riskus būs vēl grūtāk.

Viena no Ilgtspējīgas attīstības mērķu lielajām priekšrocībām ir tā, ka tajos tiek atzīts - problēmas nevar tikt risinātas pa vienai: mums jāmeklē risinājumi un jāstājas pretī vairākiem izaicinājumiem vienlaikus, lai nodrošinātu to, ka vienkārši nepārbīdām problēmas no vienas vietas uz citu. Piemēram, mežu aizsardzība palīdz cīņā ar klimata pārmaiņām, sniedz labumu kopienām, kas ir atkarīgas no mežiem, nodrošina dzīvotni savvaļas augiem un dzīvniekiem, kā arī ļauj izvairīties no iespējamās slimību izplatīšanās no savvaļas dzīvniekiem uz mājdzīvniekiem un cilvēkiem.

Katastrofu riska mazināšana ir cilvēktiesības

Pamatvajadzību līmenī ikvienam ir jānodrošina vide, kurā viņš spēj izdzīvot un atīstīties. Ikvienam jāzina par apdraudējumiem un riskiem, kam viņš ir pakļauts, lai spētu sagatavoties iespējamām katastrofām. Tāpat ikvienam jābūt iespējai izprast plašākus apdraudējumus sabiedrībai un dabai un jānodrošina iespējas sniegt savu ieguldījumu Katastrofu riska mazināšanā.

Šīs jāuzskata par pamattiesībām atbilstoši Vispārējās Cilvēktiesību deklarācijas 1., 3., 19. un 28. -29. pantiem, kā arī vairākiem citiem pantiem, kas nodrošina mūsu pašcieņas un citu cieņas saglabāšanu.² Piekļuve pārtikai, ūdenim, miers, sociālais nodrošinājums, izglītība, pašnoteikšanās ir cilvēktiesību pamatnosacījumi, un tos visus ietekmē katastrofas, tātad - arī Katastrofu riska mazināšana.

1. Mēs visi esam dzimuši brīvi un vienlīdzīgi.

Mēs visi esam dzimuši brīvi. Mums visiem ir savas domas un idejas. Pret mums visiem jāizturas vienādi.

3. Ikvienam ir tiesības uz dzīvību.

Mums visiem ir tiesības uz dzīvību, brīvību un personisko drošību.

19. Ikvienam ir tiesības uz pārliecības brīvību un tiesības paust savus uzskatus,

tostarp meklēt, saņemt un izplatīt informāciju un idejas ar jebkuriem līdzekļiem un neatkarīgi no valstu robežām.

28. Taisnīga un brīva pasaule.

Ir jābūt pienācīgai kārtībai, lai mēs visi varētu baudīt tiesības un brīvības gan savā valstī, gan visā pasaulē.

29. Atbildība.

Mums ir pienākums pret citiem cilvēkiem, un mums jāaizsargā viņu tiesības un brīvības.

² Skatīt "Muzeji un Ilgtspējīgas attīstības mērķi", 14.-21.lpp. un sadaļu "Papildus informācija" šī Ceļveža beigās.

Tiesības uz attīstību, ko Apvienoto Nāciju dalībvalstis ir pieņēmušas 1986. gadā, ir “neatņemamas cilvēka tiesības, pamatojoties uz kurām, katram cilvēkam un visām tautām ir dotas tiesības piedalīties, dot savu ieguldījumu un baudīt ekonomisko, sociālo, kultūras un politisko attīstību, kurā var pilnībā īstenot visas cilvēka tiesības un pamatbrīvības”. Attīstība nenozīmē neierobežotu ekonomisko attīstību, bet gan ilgtspējīgu attīstību: aizsardzību no katastrofām (kas ir cieši saistīta ar Katastrofu risku mazināšanu) un vidi, kurā pilnvērtīgi dzīvot un attīstīties.

*“tiesību subjekti un
“pienākumu pildītāji”*

Orhūsas konvencija, kas ir pieņemta 1998. gadā un stājusies spēkā 2001. gadā, iedibina trīs ar vidi saistītus tiesību veidus: [Pirmkārt,]piekļuve vides informācijai par vides stāvokli un saistībā ar cilvēka veselību. Otrkārt, sabiedrības līdzdalība vides lēmumu pieņemšanā, sniedzot sabiedrībai iespēju komentēt projektus, plānus un programmas, kas saistītas ar vidi, un lai šie komentāri tiktu ņemti vērā, pieņemot lēmumus. Treškārt, pieejamība tiesvedībai, tiesības apstrīdēt lēmumus, kuros nav ņemtas vērā divas iepriekš minētās tiesības vai vides tiesību akti. Uz muzejiem attiecināmas divas pirmās tiesības.

Cilvēktiesību valodā visi cilvēki ir “tiesību subjekti”. Tie, kam ir atbildība un spēja nodrošināt citu tiesības, tostarp valdības, valsts pakalpojumi un institūcijas, ir “pienākumu pildītāji”: tiem ir jāuzņemas zināmi pienākumi.

4. nodaļa

Muzeji un katastrofu risku mazināšana

Kāpēc muzejiem jāsniedz ieguldījums Katastrofu riska mazināšanā?

Kāpēc muzejiem jāstrādā, lai mazinātu katastrofu risku? Uz šo jautājumu ir piecas galvenās atbildes:

- Muzeji ir ieinteresēti katastrofu risku mazināšanā, jo tas palīdz tiem pašiem pārdzīvot katastrofas un ieņemt nozīmīgāku vietu sabiedrībā.
- Tā kā uz muzejiem ir skaidri attiecināmas vairākas tiesības, kas saistītas ar Katastrofu riska mazināšanu (tās izklāstītas iepriekšējā nodaļā), tie ir “pienākumu pildītāji”.
- Muzeji var nodrošināt pieeju plaša spektra resursiem, informācijas prasmēm un ekspertu zināšanām, kas var palīdzēt nodrošināt cilvēku tiesības. Tie var paaugstināt sabiedrības spēju stāties pretī katastrofām un pārvaldīt tās.
- Muzeji ir arī atbildīgi par katastrofu riska radīšanu. Tie izmanto daudz resursu un enerģijas, veicinot klimata pārmaiņas; tie rada daudz atkritumu; tie var radīt negatīvas sekas, tīši vai netīši marginalizējot (atsevišķas) cilvēku grupas; pārmērīga tūrisma rezultātā (tūristi uzliek pārāk lielu spiedienu), kā arī vietās, kur tie noved pie ģentifikācijas (piemēram, izspiežot vietējos iedzīvotājus no to kopienām augošo nekustamā īpašuma cenu dēļ). Muzeji var palīdzēt mazināt katastrofu riskus, pastāvīgi mazinot šīs negatīvās sekas.
- Kā publiskas institūcijas (vai nu tās saņem valsts finansējumu vai ne), kas darbojas, lai sniegtu kādu sabiedrisku labumu, kāpēc gan lai muzeji to nedarītu?

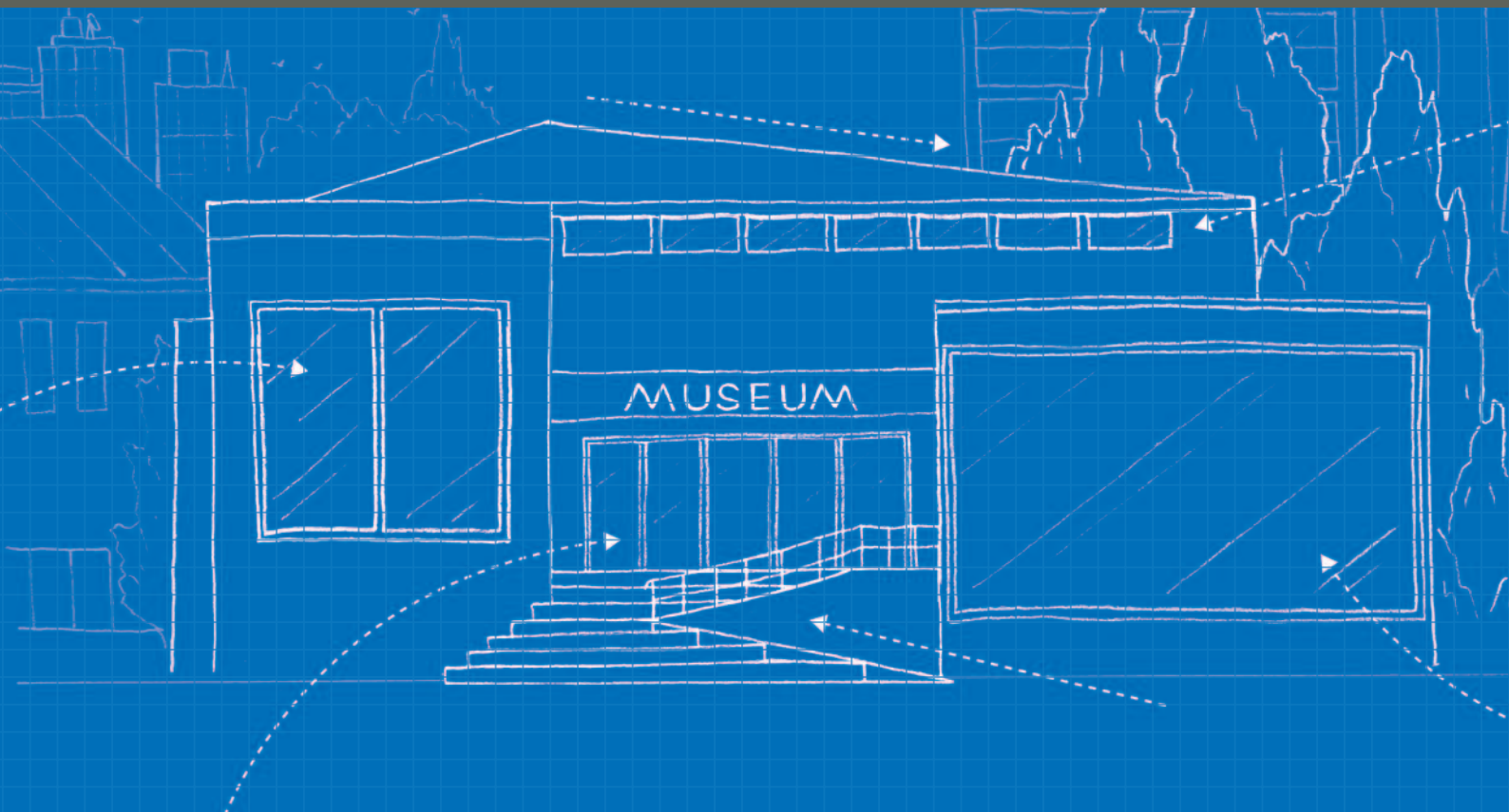
Muzeji var palīdzēt sniegt Katastrofu riska mazināšanas iniciatīvām iespēju **SASNIEGT CILVĒKUS**. Savukārt Katastrofu riska mazināšanas iniciatīvas var sniegt muzejiem **MĒRĶI**.

Muzeji var palīdzēt cilvēkiem atrast “piekļuves punktus”, lai dalību katastrofu riska mazināšanā darītu ne vien iespējamu, bet arī patīkamu. Muzeji var palīdzēt cilvēkiem izpētīt pagātnes un pašreizējos izaicinājumus un katastrofu riska avotus drošajā muzeju vidē. Muzeji var būt kultūras centri, kuros tiek glabāta dzīva atmiņa par pagātnes notikumiem un prasmēm, kas nepieciešamas, lai stātos tiem pretī.

Katastrofu riska mazināšana var izklausīties nedaudz smagnēji, garlaicīgi vai pat nedaudz biedējoši. Tomēr katastrofu un to risku ignorēšana neliks tiem pazust. Turpretim sniegt cilvēkiem informāciju, prasmes, rīkus un iespējas, lai padarītu pasauli labāku sev un citiem, kā arī dabai, noteikti ir darbs, ko ir vērts uzņemties.

Kā muzeji var sniegt ieguldījumu Katastrofu riska mazināšanā?

Dokuments “Desmit pamatlīstas, kā pilsētas padarīt izturētspējīgas” tika laists klajā 2010. gadā kā globāla kampaņa pilsētu izturētspējas veidošanai.

Tas tika atjaunināts 2015. gadā, lai nodrošinātu atbilstību Sendai ietvarprogrammai katastrofu riska mazināšanai, kā praktiski darbības pamatprincipi Katastrofu riska mazināšanai vietējā līmenī.

Ar “pilsētām” var būt domātas jebkāda lieluma kopienas vai apmetnes; šajā Ceļvedī, kur vien iespējams, tiek lietots termins “apdzīvotas vietas”, lai aptvertu plašāka spektra kopienu veidus kā tikai “pilsētas”.

Desmit būtiskākās lietas, kā pilsētas padarīt izturētspējīgas, ir šādas.

1. Organizēt izturētspēju katastrofās. Izveidot organizatorisko struktūru ar spēcīgu līderību un skaidru koordināciju un atbildības jomām.
2. Konstatēt, izprast un izmantot pašreizējos un nākotnes risku scenārijus.
3. Nostiprināt izturētspējas finansiālo kapacitāti.
4. Īstenot izturētspējīgu pilsētu attīstību un plānošanu.
5. Nodrošināt dabiskas aizsargjoslas, lai pastiprinātu dabisko ekosistēmu piedāvāto aizsargfunkciju.
6. Stiprināt institucionālo izturētspēju.
7. Izprast un stiprināt sabiedrības izturētspēju.
8. Palielināt infrastruktūras izturētspēju.
9. Nodrošināt efektīvu sagatavotību un reaģēšanas spēju katastrofu gadījumos.
10. Paātrināt atgūšanos un atjaunot labāk.

Desmit pamatlīetas var iedalīt trīs grupās. 1. -3. pamatlīetas šajā sarakstā ir saistītas ar Pārvaldību un Organizāciju. 4. -8. pamatlīetas pievēršas izturētspējas plānošanai. 9. -10. pamatlīetas vēltītas reaģēšanas plānošanai katastrofu gadījumos.

Turpmākajās lappusēs tuvāk raksturotas desmit pamatlīetas.³ Katrai no pamatlīetām muzejiem tiek ieteiktas vairākas darbības. Katra darbība ir atbilst vienai vai vairākām no Septiņām galvenajām aktivitātēm no pievienotā Ceļveža “Muzeji un ilgtspējīgas attīstības mērķi”. Lasītāji var izmantot šo Ceļvedi, lai iegūtu turpmāko informāciju un saītes uz atbilstošajiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem un mērķrādītājiem.

Atgādīnām, ka “Muzeji un ilgtspējīgas attīstības mērķi” definē Septiņas galvenās aktivitātes, kuras muzeji var izmantot kā paraugu savam ieguldījumam ilgtspējīgā attīstībā, tostarp Katastrofu riska mazināšanā.

Septiņas galvenās aktivitātes ir:

1. Aizsargāt un saglabāt pasaules kultūras un dabas mantojumu gan muzejos, gan vispārīgi;
2. Stiprināt un nodrošināt mācību iespējas, lai atbalstītu IAM;
3. Veicināt līdzdalību kultūrā visiem;
4. Atbalstīt ilgtspējīgu tūrismu;
5. Atbalstīt uz IAM vērstu pētniecību;
6. Virzīt iekšējo līderību, vadību un darbību, lai atbalstītu IAM;
7. Virzīt ārējo līderību, sadarbību un partnerības, lai atbalstītu IAM.

³ Saglabāti Desmit pamatlīetas nosaukumi. Aprakstos veiktas izmaiņas, tos padarot īsākus, skaidrākus un atbilstošākus. Pievienota sadaļa “Ko tie nozīmē muzejiem”.

“Desmit pamatlietas, kā pilsētas padarīt izturētspējīgas” var apvienot ar Septiņām galvenajām aktivitātēm ceļvedī “Muzeji un ilgtspējīgas attīstības mērķi”, kas būtu ļoti vienkārša plānošanas metode Katastrofu riska mazināšanai, kā arī Katastrofu riska mazināšanas atbalstam citur pasaulē.

Jūs varētu:

- Iekļaut darbības, kas atbalsta Desmit pamatlietas, Septiņās galvenajās aktivitātēs, vai arī.....
- apdomāt, kā ikviena no Septiņām galvenajām aktivitātēm rada katastrofu risku. Tad jūs varētu strādāt pie tā, lai katastrofu risku mazinātu, izmantojot Desmit pamatlietas. Vai arī jūs varētu izvēlēties konkrētu apdraudējumu, kā, piemēram, klimata pārmaiņas, un pajautāt, kā tas ir saistīts ar Desmit pamatlietām. Tad jūs varētu izmantot Septiņas galvenās aktivitātes, lai plānotu Katastrofu riska mazināšanu šim apdraudējumam.

Nav svarīgi, vai jūs iekļaujat Desmit pamatlietas Septiņās galvenajās aktivitātēs vai Septiņas galvenās aktivitātes Desmit pamatlietās, lai plānotu Katastrofu riska mazināšanu. Abas pieejas viena otru papildina.

Dažas no Galvenajām aktivitātēm ir skaidrāk saskaņotas ar konkrētām Pamatlietām nekā ar citām, tomēr praksē visas Desmit pamatlietas un visas Septiņas galvenās aktivitātes ir cieši saistītas.

Lai kā jūs savā darbā iesaistītu Desmit pamatlietas, jūs sniegsiet iespējami lielāko ieguldījumu Katastrofu riska mazināšanā savā muzejā, kā arī savā kopienā, apdzīvotajā vietā un citur pasaulē. Jūs spēlēsiet savu lomu un vienlaikus gūsiet labumu no tā. Jums nav nekā, ko zaudēt, un ir daudz, ko iegūt.

1.

Organizēt izturētspēju katastrofās

Katastrofu riska vadībai un Katastrofu riska mazināšanai nepieciešama visu sabiedrību aptveroša pieeja: efektīva sadarbība ar partneriem un sabiedrības iesaistīšana plānošanā un lēmumu pieņemšanā.

Prasmīga organizācija palīdz atbalstīt kopīgos centienus mazināt katastrofu risku, kā arī efektīvi reaģēt uz katastrofām un atgūties no tām.

Ko tas nozīmē muzejiem?

	Piedalieties Katastrofu riska mazināšanas plānošanā, vai tas būtu jūsu apdzīvotajā vietā, sektorā vai (kur tas ir piemēroti) plašākā mērogā, piedaloties atbilstošos procesos, sanāksmēs un lēmumu pieņemšanā. (7)
	Nodrošiniet, lai muzejiem būtu efektīvas attiecības ar tiem, kas ir iesaistīti katastrofu risku vadībā, piemēram, avārijas dienestiem. (7)
	Nodrošiniet, lai muzejiem būtu efektīvas attiecības un partnerības ar tiem, kas strādā ar tādām pašām mantojuma formām citur pasaulē. (7)
	Ja neviens neorganizē Katastrofu riska mazināšanas aktivitātes jūsu kontekstā, apsveriet, vai nevajadzētu uzsākt diskusijas par Katastrofu riska mazināšanu. (7)
	Atzīstiet, ka jūs varat palīdzēt nodrošināt iespējas kopienām un partneriem sniegt ieguldījumu Katastrofu riska mazināšanas aktivitātēs un uzzināt par tām. Muzeji var palīdzēt panākt “visu sabiedrību aptverošo” pieeju, kas ir nepieciešama šajā darbā. (7)

1. Organizēt izturētspēju katastrofās

GALVENĀS AKTIVITĀTES

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

2.

Konstatēt, izprast un izmantot pašreizējos un nākotnes riska scenārijus

Katastrofu riska scenāriji ir plānošanas rīki, kas konstatē apdraudējumus, pakļautību ietekmei un neaizsargātību apdzīvotās vietās, sektoros, kā arī kultūras un dabas mantojumā.

Tie var ietvert īstermiņa vai ilgtermiņa laika plānojumu un ņemt vērā katastrofu kumulatīvo ietekmi. Šie scenāriji ļauj efektīvi pieņemt lēmumus, plānot un noteikt prioritātes Katastrofu riska mazināšanai (novēršana, mīkstināšana, sagatavotība un reaģēšana). Tiem jāietver “iespējamākais” un “jaunākā gadījuma” scenārijs.

Ko tas nozīmē muzejiem?

	Nodrošiniet, lai kultūras un dabas mantojums muzejos un citur pasaulē tiktu ņemts vērā katastrofu riska scenārijos un iekļauts to aktīvu sarakstos, kam nepieciešama aizsardzība vietējos katastrofu plānos. (1)
	Tie var izmantot savas kolekcijas un citas zināšanu formas, lai sniegtu ieguldījumu katastrofu riska scenāriju izveidošanā. (1)
	Tie var sniegt izglītības iespējas par katastrofu riska scenārijiem un vēsturiskiem katastrofu gadījumiem. (2)
	Tie var iesaistīt kopienas riska scenāriju attīstībā, īpaši - neaizsargātas un marginalizētas grupas, un iepazīstināt kopienas ar katastrofu riska scenārijiem. (3)
	Tie var atbalstīt pētniecību un pētniekus, kuri strādā, lai izprastu un mazinātu katastrofu risku. (5)
	Muzejiem jāizveido katastrofu risku scenāriji pašiem savai organizācijai, minot arī to, kā tie paši veicina katastrofu risku, un tiem jāpievieno plāni katastrofu riska ietekmes mīkstināšanai. (6)
	Nodrošiniet, lai muzeji un tie, kas tajos strādā, apzinātos katastrofu riskus citur pasaulē, īpaši tām kopienām un mantojuma formām, ar kurām tie strādā. (6)
	Muzeji var piedalīties katastrofu riska scenāriju un tos pavadošo plānu sagatavošanā savām apdzīvotajām vietām un mantojuma formām, ar kurām tie strādā. (7)

GALVENĀS AKTIVITĀTES

2. Konstatēt, izprast un izmantot pašreizējos un nākotnes riska scenārijus

3.

Nostiprināt izturētspējas finansiālo kapacitāti

Katastrofām var būt nopietna ekonomiskā ietekme, un izturētspējas veidošanai laika gaitā - institūcijās, kopienās, apdzīvotās vietās un dabā - nepieciešamas atbilstošas investīcijas.

Resursi izturētspējas veidošanai var nākt no iekšējiem avotiem, vietēja, nacionāla vai starptautiska finansējuma vai no labdarības trastiem un fondiem. Izturētspējas resursiem ne tikai jābūt atkarīgiem no ārējo avotu piesaistes, bet tie arī jāuzskata par pastāvīgām saistībām un labas pārvaldības pamatu.

Ko tas nozīmē muzejiem?

	Nodrošiniet izglītojošas un informatīvas programmas par katastrofām un to potenciālu nodarīt kaitējumu (finansiālu un cita veida) muzejiem, kopienām, apdzīvotām vietām un kultūras un dabas mantojumam plašākā nozīmē, lai gūtu sabiedrības atbalstu ieguldījumiem izturēspējā. (2)
	Izprotiet potenciālās katastrofu izmaksas muzejos, apdzīvotās vietās un citur pasaulē, balstoties riska scenārijos. (6)
	Nodrošiniet to, lai izturēspējas veidošana būtu galvenais apsvērums visos lēmumos, kas saistīti ar budžeta veidošanu, lai nepārtraukti stiprinātu izturēspēju. (6)
	Nodrošiniet, lai būtiskākās aktivitātes tiktu plānots pilnībā apmaksāt no uzticamiem finansējuma avotiem. (6)
	Izveidojiet skaidru izmaksu plānu, kurā finanšu resursi tiek saistīti ar konkrētām aktivitātēm, ņemot vērā dažādus katastrofu riska scenārijus. (6)
	Uzturiet finansiālo kapacitāti, kas varētu tikt izmantota, lai segtu katastrofu seku izmaksas, kur vien tas iespējams. (6)
	Meklējiet finansējumu izturēspējas veidošanas aktivitātēm partnerībā ar citiem. (7)

3. Nostiprināt izturēspējas finansiālo kapacitāti

Galvenās aktivitātes

4.

Īstenot izturētspējīgu pilsētu attīstību un plānošanu

Apdraudējumi ne vienmēr noved pie katastrofām vietās, kur ēkas un apdzīvotas vietas tiek plānotas, domājot par izturētspēju.

Pilsētplānošana un attīstība, kurā tiek ņemts vērā katastrofu risks un katastrofu riska scenāriji, var palīdzēt samazināt katastrofu risku, īpašu vērību veltot neaizsargātajiem iedzīvotājiem.

Dabas iekļaušana apdzīvotu vietu plānošanā un attīstībā var palielināt dabas lomu ilgtspējīgās apdzīvotās vietās un kopienās. Savukārt neefektīva pilsētplānošana var paaugstināt katastrofu risku tur, kur tā nav veidota, ņemot vērā Katastrofu riska vadību.

Ko tas nozīmē muzejiem?

	Nodrošiniet, lai mantojuma aktīvi, tostarp muzeju ēkas, ir labi izprasti un identificēti. (1)
	Tradicionālās būvniecības metodes var pielāgot vietējiem katastrofu apdraudējumiem, un to izmantošana jāapsver pilsētplānošanā. (1)
	Atbalstiet sabiedrības izglītošanu un informēšanu par izturētspējīgu pilsētplānošanu. (2)
	Nodrošiniet cilvēkiem, īpaši neaizsargātām un marginalizētām grupām, iespējas sniegt savu ieguldījumu pilsētu attīstības plānos un lēmumu pieņemšanā. (3)
	Nodrošiniet, lai visās ar tūrismu saistītajās aktivitātēs tiktu ņemtas vērā vietējās kopienas, pēc iespējas palielinot pozitīvo ietekmi, tādu kā tirgu apgāde ar vietējo produkciju, un samazinot negatīvo ietekmi, tādu kā pārmērīgs tūrisms un nevēlama ģentrifikācija. (4)
	Nodrošiniet, lai muzeju būvniecības un atjaunošanas projekti sniegtu pozitīvu ieguldījumu izturētspējīgā pilsētplānošanā, mazinot klimata pārmaiņu ietekmi un citu veidu nevēlamu ietekmi uz vidi, veicinot sabiedrisku vietu un zaļās zonas attīstību un atbalstot ilgtspējīgu tūrismu, kas sniedz labumu vietējām kopienām. (6)
	Nodrošiniet, lai mantojuma aktīvi tiktu pienācīgi ņemti vērā pilsētattīstībā, sadarbojoties ar plānotājiem un attīstītājiem. (7)

4. Īstenot izturētspējīgu pilsētu attīstību un plānošanu

GALVENĀS AKTIVITĀTES

5.

Nodrošināt dabiskas aizsargjoslas, lai pastiprinātu dabisko ekosistēmu piedāvāto aizsargfunkciju

Dabiskās ekosistēmas - meži, upes, ezeri, jūras un okeāni, augsne, bioloģiskā daudzveidība - var palīdzēt mazināt katastrofu riskus, piemēram, mazinot ārkārtēju laikapstākļu, tādu kā plūdi un vētras, ietekmi.

Veselīga vide palīdz aizsargāt cilvēku veselību. Dabisko ekosistēmu identificēšana, aizsardzība, uzraudzība un atjaunošana apdzīvotās vietās un ārpus tām paaugstina to kapacitāti Katastrofu risku mazināšanai.

Ko tas nozīmē muzejiem?

	Saglabājiēt un veidojiēt kolekcijas, kas atbalsta efektīvai dabas aizsardzībai veltītas izglītojošas, informatīvas un pētniecības programmas gan vietējā, gan globālā mērogā.(1)
	Nodrošiniēt efektīvai dabas aizsardzībai veltītas izglītojošas un informatīvas programmas un popularizējiēt ilgtspējīgu dzīvesveidu harmonijā ar dabu. (2)
	Nodrošiniēt iespējas marginalizētajām un neaizsargātajām grupām pieredzēt dabu un tās sniegtos ieguvumus. (3)
	Nodrošiniēt, lai ar tūrismu saistītās aktivitātes sniegtu pozitīvu ieguldījumu dabas aizsardzībā, un centieties samazināt negatīvo tūrisma ietekmi, piemēram, siltumnīcu gāzu emisijas. (4)
	Atbalstītiēt pētniecības programmas, kas atbalsta efektīvu dabas aizsardzību un atjaunošanu. (5)
	Nodrošiniēt, lai visas operatīvās darbības un lēmumi veicinātu pozitīvu ietekmi uz vidi un nepārtraukti mazinātu muzeju darbības negatīvo ietekmi, piemēram, ietekmi uz klimatu, enerģijas patēriņu, atkritumu ražošanu (materiālu, pārtikas un ķīmisko vielu) un ūdens patēriņu. Mēriēt, uzraugiēt un ziņojiēt par sasniegtu. (6)
	Strādājiēt partnerībā ar citiem sektoriem, lai saglabātu dabas ekosistēmas, ņemot vērā pašreizējos un nākotnes riska scenārijus. (7)

5. Nodrošināt dabiskas aizsargjostas

GALVENĀS AKTIVITĀTES

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

6.

Stiprināt institucionālo izturētspēju

Dažādu veidu organizācijas un ieinteresēto personu grupas kādā apdzīvotā vietā var spēlēt nozīmīgu lomu Katastrofu risku mazināšanā visā apdzīvotajā vietā kopumā, piemēram, valdība, sabiedriskie pakalpojumi, uzņēmēji, augstskolu mācībspēki un pilsoniskās sabiedrības organizācijas.

Institucionālās kapacitātes stiprināšana ikvienā no tām paaugstinās visas apdzīvotās vietas izturētspēju kopumā.

Ko tas nozīmē muzejiem?

	Saglabājiēt un veidojiēt nozīmīgas kolekcijas, kas ir labi aprūpētas, labi izprastas un pieejamas izglītošanas, informēšanas un pētniecības nolūkiem, kas veicina Katastrofu riska mazināšanu vietējā mērogā un citur pasaulē. (1)
	Nodrošiniēt efektīvas programmas un telpas izglītošanai, informēšanai, līdzdalības un pētniecības aktivitātēm, kas veicina Katastrofu riska mazināšanu. (2-6)
	Nodrošiniēt, lai muzeji būtu labi sagatavoti katastrofām, balstoties katastrofu scenārijos. (6)
	Rūpējiēties, lai muzejiem būtu drošs ilgtermiņa pamats, veicot plānošanu un nodrošiniēt atbilstošus resursus. (6)
	Nodrošiniēt, lai darbiniekiem būtu vajadzīgās zināšanas, prasmes un motivācija, lai atbalstītu Katastrofu riska mazināšanu. (6)
	Nodrošiniēt, lai muzeju misijas un vīzijas tiektos uz pozitīviem sociālajiem un vides rezultātiem, kas atbalsta Katastrofu riska mazināšanu un ir atbilstoši ilgtspējīgas attīstības principiem. (6)

6. Stiprināt institucionālo izturētspēju

GALVENĀS AKTIVITĀTES

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

7.

Izprast un stiprināt sabiedrības izturētspēju

Izglītības, apmācību un sabiedrības informēšanas programmas ir ārkārtīgi svarīgas, lai cilvēki spētu sniegt savu ieguldījumu kopīgajos pūliņos veidot izturētspējīgas apdzīvotās vietas, aizsargāt dabu, kā arī paši savu īpašumu, un, dažās situācijās, arī savas dzīvības.

Izglītības programmas, kas veicina kopienas un sadarbības izjūtas veidošanos, ir svarīgas arī cilvēku līdzdalībai katastrofu vadības stratēģijās agrīnai brīdināšanai par katastrofām, kā arī efektīvai reaģēšanai uz tām. Kultūras un dabas mantojums var palīdzēt Katastrofu riska mazināšanā.

Kopienā balstītā Katastrofu riska mazināšanas un vadības (CBDRM) iniciatīvas iesaista kopienas, lai konstatētu, novērstu, mīkstinātu un pielāgotos katastrofu riskiem, ar kuriem tām nākas saskarties; tās var būt dažādu veidu, un var būt pašu kopienu vadītas vai izveidotas partnerībā ar citām institūcijām un organizācijām. CBDMR mērķis ir veicināt cilvēku līdzdalību katastrofu risku mazināšanā.

Ko tas nozīmē muzejiem?

	Saglabāji, atbalstiet un palīdziet atdzīvināt tradicionālās kultūras prakses, kas var mazināt katastrofu risku. (1)
	Nodrošini cilvēkiem daudzveidīgas iespējas izprast un novērtēt kultūras un dabas mantojumu un apvienot viņus centienos veidot vēlamu kopīgo nākotni. (2)
	Informēji par to, kā dažādas cilvēku grupas ir neaizsargātas pret katastrofu risku, un izglītoji, lai veidotu cilvēkos izpratni par to, kā viņu dzīvesveids rada katastrofu risku citiem. (2)
	Izglītoji, izglītoji, izglītoji: ar izglītošanas un informēšanas programmu palīdzību sekmēji katastrofu riska izpratni un pienācīgu novērtēšanu: sev, citiem un dabai, vietējā un globālā mērogā. (2)
	Sekmēji to, lai cilvēki sniegtu ieguldījumu Katastrofu riska mazināšanā paši savās dzīvēs, risinot paši savas problēmas, kā arī citu cilvēku un dabas labā. (2,3)
	Nodrošini, ka minoritāšu un pamatiedzīvotāju grupu vajadzības un kapacitāte tiek ņemtas vērā izglītošanas un informēšanas programmās, lai veicinātu viņu piedalīšanos, lai nodrošinātu, ka tiek aizsargātas viņu tiesības un tas, ka citi novērtē viņu ieguldījumu Katastrofu riska mazināšanā. (3)
	Izmantoji ilgtspējīgu tūrismu, lai veidotu izturētspēju vietējā un globālā līmenī, ar izglītošanas un informēšanas programmu palīdzību, nodrošinot tirgu vietējai produkcijai un mazinot negatīvās tūrisma sekas, kas sekmē Katastrofu riska mazināšanu vietējā un globālā mērogā. (4)
	Nodrošini pētniekiem iespējas izmantot kolekcijas Katastrofu riska mazināšanai, kā arī iepazīstināt ar savu darbu sabiedrību un citas ieinteresēto personu grupas. (5)
	Veiciniet sadarbības kultūras veidošanos, lai kopīgi mazinātu katastrofu risku. (7)
	Nodrošini, lai izglītošanas un informēšanas programmas būtu saistītas ar Katastrofu riska mazināšanas plāniem, kā arī plāniem sagatavotībai katastrofām. (7)

7. Izprast un stiprināt sabiedrības izturētspēju

GALVENĀS AKTIVITĀTES

8.

Palielināt infrastruktūras izturētspēju

Apdzīvotām vietām ir jābūt stratēģijai un plānam kritiskās infrastruktūras aizsardzībai, atjaunināšanai un uzturēšanai.

Šeit ietilpst organizācijas un sistēmas, kas nepieciešamas apdzīvotās vietās darbībai un efektīvai reaģēšanai uz ārkārtas situācijām, piemēram, transports, telekomunikācijas, komunālie pakalpojumi, veselības aprūpe, skolas, pārtikas apgāde un neatliekamās palīdzības dienesti. Tie arī veic pamatfunkcijas katastrofas laikā un pēc tās, kad tiem jānodrošina atgūšanās un humānā palīdzība.

Ko tas nozīmē muzejiem?

Nodrošiniet, lai tiktu sagatavoti plāni kolekciju un ēku aizsardzībai, un lai tie būtu iekļauti apdzīvoto vietu ārkārtas reaģēšanas stratēģijās. (1,6,7)

Nodrošiniet, lai visi sektori jūsu apdzīvotajā vietā apzinātos muzeju kā partneru lomu Katastrofu riska mazināšanā. (7)

Kaut arī muzeji parasti nav iekļauti kritiskās infrastruktūras definīcijās, tie var atbalstīt kritiskās infrastruktūras (tādas kā izglītības, veselības un drošības dienesti), katastrofas gadījumā nodrošinot papildus resursus un kapacitāti. (7)

8. Pallelināt infrastruktūras izturētspēju

GALVENĀS AKTIVITĀTES

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

9.

Nodrošināt efektīvu sagatavotību un reaģēšanas spēju katastrofu gadījumos

Izveidojiet un regulāri atjauniniet plānus sagatavotībai katastrofām un reaģēšanai uz tām, kas var palīdzēt glābt dzīvības un īpašumu, un palīdziet veidot izturētspēju un atgūšanos pēc katastrofas.

Arī agrīnās brīdināšanas sistēmas un komunikāciju sistēmas palīdz apdzīvotām vietām, kopienām un organizācijām strauji reaģēt uz katastrofām. Sabiedrības izglītošanai un informēšanai ir izšķiroša nozīme efektīvā reaģēšanā uz katastrofām. Pēc jebkuras katastrofas rekonstrukcijā vissvarīgākā loma ir tās skartajiem iedzīvotājiem, lai spētu plānot un īstenot reaģēšanas pasākumus izturētspējīgām, ilgtspējīgām kopienām un iztikas līdzekļu gūšanas veidiem, kā arī lai “atjaunotu labāk”.

Ko tas nozīmē muzejiem?

	Nodrošiniet, lai kultūras un dabas mantojums katastrofas laikā tiek pienācīgi aizsargāts, izmantojot efektīvu plānošanu. (1)
	Palīdziet sagatavoties un reaģēt uz katastrofām, izmantojot sabiedrības izglītošanas un informēšanas programmas. (2)
	Piedalieties vai organizējiet regulāras apmācības un vingrinājumus, kas paredzēti apdzīvotās vietas vai muzeja plānos reaģēšanai katastrofu gadījumā. (3)
	Kultūras mantojumam var būt nozīmīga loma kopienas izturētspējas veicināšanai katastrofas laikā. (3)
	Nodrošiniet, ka pašiem muzejiem ir sagatavotības un reaģēšanas plāni, lai mīkstinātu katastrofu ietekmi un pasargātu ēkas, kolekcijas un citus aktīvus, kā arī darbavietas. Parūpējieties, lai tie būtu praktiski un pēc iespējas konkrēti attiecībā uz vajadzībām stabilizēt, pārvietot vai aizsargāt kolekcijas, un lai tiktu konkretizēti pieejamo iepakojšanas vai pārvietošanas materiālu avoti un izmaksas. (6)
	Nodrošiniet, ka muzeji ir iekļauti apdzīvoto vietu plānos sagatavotībai katastrofām un reaģēšanai uz tām, lai aizsargātu kultūras mantojumu un nodrošinātu atbalstu efektīvai reaģēšanai uz katastrofām, dalīšanos ar resursiem, telpām, ekspertu zināšanām vai jebko citu, kas varētu palīdzēt. (7)
	Nodrošiniet, lai reaģēšanas un rekonstrukcijas plāni balstītos vietējo kopienu un citu ieinteresēto personu grupu vajadzībās. (7)
	Piedalieties agrīnās brīdināšanas sistēmās, kur tas ir atbilstoši iespējami. (7)
	Katastrofas laikā izmantojiet savus resursus, telpas un/vai mediju kanālus, lai saliedētu cilvēkus. (7)

9. Nodrošināt efektīvu sagatavotību un reaģēšanas spēju katastrofu gadījumos

GALVENĀS AKTIVITĀTES

10.

Paātrināt atgūšanos un atjaunot labāk

Kaut arī pēc katastrofām ir nepieciešams strauji veikt atjaunošanu, pastāv iespēja “atjaunot labāk”.

“Atjaunot labāk” pieeja domāta, lai nodrošinātu to, ka atgūšanās un rekonstrukcijas stratēģijas ir saskaņotas ir ilgtermiņa Katastrofu riska mazināšanas plāniem, kā arī ar citiem plāniem apdzīvoto vietu kvalitātes uzlabošanai ilgtspējīgas attīstības ziņā. Tam ir priekšrocības ilgtermiņā, kas palīdz atjaunot un no jauna uzbūvēt bojāto infrastruktūru, atgūties ekonomikai un sekmēt cilvēku spēju atjaunot viņu dzīves, mājoklus un iztikas līdzekļu gūšanas veidus. Atgūšanos lielā mērā var plānot jau pirms katastrofas.

Līderībai, koordinācijai un finanšu resursiem ir izšķiroša nozīme atgūšanās procesā. Principa “atjauno labāk” mērķis ir veidot efektīvākas, izturētspējīgākas un ilgtspējīgākas organizācijas, procesus, apdzīvotas vietas un sektorus, kā arī labāk aizsargāt kultūras un dabas mantojumu, lai samazinātu turpmāko katastrofu risku. “Atjaunot labāk” nozīmē “labāk” institūciju izturētspējas, nozīmīgāka ieguldījuma ilgtspējīgā attīstībā un negatīvo seku mazināšanas vai novēršanas ziņā.

“Atjaunot labāk” dažkārt arī uzskata kā mērķi “atsperties un lēkt uz priekšu” pretēji “atleķšanai atpakaļ”, lai panāktu vēlāmāku situāciju - izturētspējīgāku, tādu, kas spēj risināt ilgtspējības jautājumus - par to, kas bija pirms katastrofām.

Ko tas nozīmē muzejiem?

	Muzeji var palīdzēt nodrošināt, ka kultūras un dabas mantojums tiek labāk identificēts, pārvaldīts, novērtēts un aizsargāts, lai samazinātu nākotnes katastrofu riska ietekmi. (1)
	Muzeji var palīdzēt atspoguļot sabiedrības, īpaši neaizsargāto un marginalizēto grupu, uzskatus un apmierināt to vajadzības, atgūstoties no katastrofas, tostarp pēckatastrofas vajadzību izvērtējumā, atgūšanās plānošanā, īstenošanā, uzraudzībā un novērtēšanā. To var panākt, izmantojot konsultācijas, fokusgrupas un sabiedrības izglītošanas un informēšanas programmas. Tas jādara iekļaujoši un vispirms ņemot vērā dalībnieku intereses. (2,3)
	Muzejiem var būt nozīme ilgtspējīga tūrisma veicināšanā. (4)
	Muzejiem jādomā par to, kā tie var labāk atbalstīt vietējo kopienu, sabiedrības, kā arī kultūras un dabas mantojuma vajadzības, veicot izmaiņas savās misijās, darbībā un praksē, lai palīdzētu "atjaunot labāk". (6)
	Muzejiem jāapzinās vajadzība atcerēties un arī vajadzība aizmirst katastrofas, lai mazinātu turpmāko katastrofu risku. (6)
	Muzeju (un muzeju sektora) atgūšanās un rekonstrukcijas procesos jāizmanto "atjaunot labāk" pieeja, lai sniegtu pozitīvu ieguldījumu ilgtermiņa prioritātēs un Katastrofu riska mazināšanā, veidojot ilgtspējīgākus muzejus, kopienas, apdzīvotas vietas, kā arī kultūras un dabas mantojumu. (6)
	Muzeji var atbalstīt atgūšanos pēc katastrofas, nodrošinot telpas un resursus kritisko infrastruktūru pakalpojumiem. (7)

10. Paātrināt atgūšanos un atjaunot labāk

Galvenās aktivitātes

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

Muzeji un Katastrofu riska mazināšana: klimata pārmaiņas

Piemērs

Klimata pārmaiņas ir viens no sarežģītākajiem izaicinājumiem, ar kādiem saskaras sabiedrība, jo tās ir plaša spektra cilvēka darbības, kā, piemēram, rūpniecības, enerģijas izmantojuma, zemes izmantojuma maiņas, atmežošanas un lauksaimniecības, kā arī cilvēka ietekmes uz okeānu, sekas. Muzejus arvien vairāk ietekmēs klimata pārmaiņas, un tie arī veicina klimata pārmaiņas, radot siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas.

1. Organizēt izturētspēju katastrofās

Visai sabiedrībai un visiem sektoriem, tostarp arī muzejiem, ir jāpiedalās klimata politikas īstenošanā. Tādas institūcijas kā muzeji var ieņemt īpašu vietu dažādu ieinteresēto personu grupu saliedēšanā. Muzeji būs daudz efektīvāki, ja tie strādās patiesā partnerībā un sadarbosies, mācīsies cits no cita, kopā radīs pozitīvas pārmaiņas un stāstīs kopīgu stāstu. Muzeju sadarbības tīkli arvien biežāk savu prioritāšu sarakstā iekļauj klimata pārmaiņas. 2019.gadā Starptautiskā Muzeju padome (ICOM) pieņēma rezolūciju "Par ilgtspēju un Dienaskārtības 2030. "Mūsu pasaules pārveidošana", ieviešanu" Muzeju pašreizējā un potenciālā loma tiek atzīta Parīzes nolīguma par klimata pārmaiņām darba programmā.

2. Konstatēt, izprast un izmantot pašreizējos un nākotnes risku scenārijus

Globālo klimata pārmaiņu scenārijus ir izveidojuši klimata pētnieki. Tos izskata Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (IPCC), īpaši ziņojumā par 1,5o C, kas tika publicēts 2019. gadā. Pastāv nacionālie scenāriji, tāpat arī daudzām apdzīvotajām vietām un reģioniem ir plāni, kā pielāgoties klimata pārmaiņām. Tomēr tie nav plaši pazīstami, proti, cilvēki neapzinās katastrofas risku, kam ir pakļauti, kā arī nav informēti par pašreiz uzsāktajiem pielāgošanās pasākumiem. Muzeji var palīdzēt veicināt pielāgošanās plānu un klimata pārmaiņu scenāriju izpratni un sniegt cilvēkiem iespējas piedalīties to veidošanā.

3. Nostiprināt izturētspējas finansiālo kapacitāti

Klimata pārmaiņas jau pašlaik arvien biežāk izraisa ārkārtējus laikapstākļus, kuri dažādās vietās izpaužas atšķirīgi, piemēram, plūdi, vētru paisumi, krastu erozija, jūras līmeņa paaugstināšanās, dabas ugunsgrēki vai karstuma viļņi. Muzejiem arvien svarīgāk kļūs finansiāli sagatavoties, lai novērstu pieaugošu kaitējuma apmēru, pasargātu savus īpašumus vai arī lai pārvietotu savas ēkas vai kolekcijas uz citām vietām.

4. Īstenot izturētspējīgu pilsētu attīstību un plānošanu

Būvniecības projektiem var būt milzīga oglekļa pēda. Muzeju ēku būvniecībā jācenšas pēc iespējas samazināt oglekļa pēdas nospiedumu, kā arī emisiju apjomu ilgtermiņā, būvējot energoefektīvākas ēkas. Muzeju ēku paplašinājumi, kam ir liela oglekļa pēda, palielina katastrofu risku. Arī tūrisms rada daudz oglekļa emisiju, tāpēc ilgtspējīgam tūrismam jābūt muzeju prioritātei. Arvien svarīgāk kļūs pielāgot esošās ēkas klimata pārmaiņām.

5. Nodrošināt dabiskas aizsargjoslas, lai pastiprinātu dabisko ekosistēmu piedāvāto aizsargfunkciju

Klimata pārmaiņas ir viens no galvenajiem iemesliem bioloģiskās daudzveidības samazinājumam visā pasaulē, un tās rada būtiskus draudus sugām un ekosistēmām. Dabai ir nozīmīga loma cīņā ar klimata pārmaiņām. Visi muzeji var atbalstīt dabiskās ekosistēmas, savās programmās popularizējot dzīvesveidu harmonijā ar dabu, kā arī pēc iespējas samazinot atkritumu daudzumu un vispārīgi cenšoties samazināt izmantoto resursu apjomu. Dabas vēstures muzeji ir vērtīgs resurss pētniekiem un dabas aizsardzības aktivistiem, kas darbojas dabas aizsardzības jomā.⁴

4 Skatīt Curating Tomorrow publikāciju “Muzeju kolekcijas un bioloģiskās daudzveidības aizsardzība”.

6. Stiprināt institucionālo izturētspēju

Muzeji var ieņemt nozīmīgu vietu klimatrīcībā, un tā var aptvert visas muzeja darbības jomas no mīstības un vīzijas līdz ikdienas lēmumiem. Būtiski ir samazināt siltumnīcas efektu izraisīto gāzu emisiju apjomu. Nepieciešams nodrošināt to, lai darbiniekiem būtu atbilstošas apmācības, ekspertu zināšanas un attieksmes, lai tie spētu efektīvi atbalstīt klimatrīcību. Muzeji arī var sagatavoties klimata pārmaiņu ietekmei, efektīvi plānojot un nodrošinot atbilstošus resursus, lai palīdzētu nosargāt kultūras mantojumu nākotnei. Muzejiem arvien vairāk nāksies veikt izmaiņas savas darbības “pamatnoteikumos”, lai samazinātu negatīvo ietekmi uz klimata pārmaiņām, jo to dēļ kļūst neiespējami saglabāt savu *status quo*.

7. Izprast un stiprināt sabiedrības izturētspēju

Izglītošanai, informēšanai un sabiedrības līdzdalībai lēmumu pieņemšanā ir izšķiroša nozīme, palīdzot cilvēkiem stāties pretī klimata pārmaiņu izaicinājumiem. Muzeji spēj sasniegt milzīgu skaitu cilvēku un atbalstīt visas šīs aktivitātes, izmantojot savas kolekcijas, kā arī kultūras un dabas mantojumu plašākā nozīmē. Atbalstīt cilvēku individuālās un kolektīvās spējas sniegt ieguldījumu klimatrīcībā ar atbilstošām zināšanām, attieksmēm, motivāciju un prasmēm pašlaik ir ārkārtīgi svarīgi, un atbalsta sniegšana ir jāpaātrina, lai pielāgotos klimata pārmaiņām. Visu veidu muzeji var uzdot sev jautājumu: “Kā es varu palīdzēt kopienām, sabiedrībai un dabai būt labāk sagatavotiem klimata pārmaiņām, un kā spert vajadzīgos soļus?”

8. Palielināt infrastruktūras izturētspēju

Muzeji var atbalstīt savas apdzīvotās vietas izturētspēju, cenšoties atbalstīt neatliekamās palīdzības dienestus tur, kur tas ir piemēroti.

9. Nodrošināt efektīvu sagatavotību un reaģēšanas spēju katastrofu gadījumos

Klimata pārmaiņu ietekme dažādās vietās būs atšķirīga. Nodrošinot, ka kopienas izprot riskus, ar kurām tām jāreķinās klimata pārmaiņu ietekmē un to, kādi katastrofu scenāriji varētu iestāties, muzeji var palīdzēt cilvēkiem sagatavoties klimata pārmaiņu ietekmei. Izprotot šos riskus, arī paši muzeji var labāk sagatavoties, pasargāt kolekcijas, ēkas un iztikas līdzekļu gūšanas veidus. Pieaugot klimata pārmaiņu ietekmei, arvien lielāka nozīme būs jebkāda veida atbalstam katastrofu laikā.

10. Paātrināt atgūšanos un atjaunot labāk

Pēc ārkārtējiem laikapstākļu notikumiem un citiem katastrofu veidiem, ko izraisījušas klimata pārmaiņas, muzeji var palīdzēt izvirzīt kopienu intereses rehabilitācijas un rekonstrukcijas priekšplānā. Muzeji var izmantot savus resursus - ēkas, ekspozīcijas, kolekcijas, programmas -, lai palīdzētu cilvēkiem iztēloties vēlamo nākotni un plānot tās radīšanu. Nodrošinot, ka muzeji un kopienas pēc katastrofām kļūst labāk sagatavoti un izturētspējīgāki nākotnei, tas var palīdzēt mazināt nākotnes katastrofu iespējamību un ietekmi.

5. nodaļa

Gadījumu analīze

Katastrofu riska mazināšanas gadījumu analīze praksē

Jaunzēlandes muzejs / Te Papa Tongarewa

2016. gadā Kaikouras zemestrīce (7.8 magnitūdu) skāra Jaunzēlandes Dienvidsalu. Jaunzēlandes muzejs/Te Papa Tongarewa palika gandrīz pilnībā zemestrīces neskarts.

Muzejs atrodas tuvu lūzuma līnijai, un tas tika uzbūvēts, lai izturētu 10 magnitūdu zemestrīci, kas notiek reizi 500 gados. Ēka balstās uz lieliem gumijas blokiem (tā dēvētajiem “bāzes izolatoriem”), kuri absorbē zemestrīču radīto šoku un vibrāciju, šādi palīdzot aizsargāt ēku, cilvēkus un kolekcijas. Cilvēki var apmeklēt bāzes izolatorus un uzzināt par to konstrukciju un katastrofu risku. Bāzes izolatori palīdz mazināt zemestrīču ietekmi (kurai muzejs ir pakļauts savas atrašanās vietas dēļ), veidojot insitucionālo un infrastruktūras noturību. Izglītojošie aspekti atbalsta sabiedrības izturētspēju.

Čuetsu zemestrīces memoriālais koridors

Ņiigatas Čuetsu zemestrīce notika 2004. gadā Honsju, Japānas galvenajā salā.

Čuetsu zemestrīces memoriālajā koridorā tika izveidoti četri muzeji, lai kalpotu kā kultūras centri, kas saglabātu šo notikumu atmiņā un mazinātu katastrofu risku nākotnē, izmantojot informēšanu un izglītošanu. Šie četri muzeji koncentrējas uz atšķirīgiem zemestrīces un Katastrofu riska mazināšanas aspektiem, un bija svarīgi kopienas atgūšanās, rehabilitācijas un rekonstrukcijas procesos.⁵

⁵ Hayashi (2016).

Zināšanas par zemestrīcēm un bērnu emocijas

“Informēšana par zemestrīcēm un bērnu emociju regulācija” ir ES finansēts projekts, kas izveidots 2010. gadā Krētas Dabas vēstures muzeja vadībā, ar partneriem Grieķijā, Bulgārijā, Itālijā un Francijā.

Projekta mērķis ir atbalstīt bērnus, īpaši - bērnus ar fizisku invaliditāti, lai mazinātu nopietnu dabas apdraudējumu (īpaši - zemestrīču, vulkāniskā riska un cunami) negatīvu emocionālo ietekmi. Projekta mērķi tiek sasniegti, informējot un uzlabojot zināšanas par zemestrīcēm, kā arī izglītojot un apmācot skolotājus, vecākus, brīvprātīgos un civilās aizsardzības darbiniekus par labākajām reaģēšanas praksēm katastrofu gadījumos. Projekta mērķis bija veicināt sadarbību un palielināt muzeju un izglītības centru efektivitāti un funkcionalitāti, lai sniegtu ieguldījumu katastrofu riska mazināšanā.

Applūdušās mājas muzejs

Kad viesuļvētra Katrīna 2005. gadā skāra ASV, tā nodarīja milzīgus postījumus.

Aizsargdambjus, kuriem vajadzēja pasargāt Ņūorleānu no plūdu ūdeņiem, izpostīja vētras dzītie viļņi. Daudzi īpašumi tika bojāti, un gāja bojā vairāk nekā 1400 cilvēku. Applūdušās mājas muzejs tika izveidots 2016. gadā, lai pieminētu šo notikumu un veicinātu informētību, kā arī lai cīnītos par labāku aizsardzību pret plūdiem. Muzeju veido ēka, tipiska ģimenes māja, kuru nopostījuši plūdi. Mākslinieki ir atdarinājuši bojājumu pēdas.

Dziedot Katastrofu riska mazināšanai

Simeulue salu Indijas okeānā 2004. gada 26. decembrī skāra liels cunami. Tomēr gandrīz visi 78 000 šīs salas iedzīvotāji izdzīvoja.

Dziesma, kas balstījās uz stāstu par iepriekšējo cunami 1907. gadā, bija saglabājusies, pateicoties mutvārdu tradīcijām. Šādas tradīcijas bija pastāvējušas arī citās kopienās, bet netika pamanītas vai izmantotas, tāpēc kopienas no tām neguva labumu. Simeulue salas iedzīvotāji izmantoja savu kultūras mantojumu Katastrofu riska mazināšanai. Sekmējot kopienu spēju izmantot kultūras mantojumu saistībā ar Katastrofu riska mazināšanu, var palīdzēt uzlabot sabiedrības izurētspēju.⁶

Veidojot kopienu izturētspēju klimata pārmaiņās

ASV Nacionālā Okeānu un atmosfēras administrācijas Vides pratības programma nodrošina kopienām dotācijas, lai tās varētu palielināt savu izturību pret vides apdraudējumiem, izmantojot izglītību un piedaloties Katastrofu riska mazināšanā.

Piemēram, Savvaļas centrs (muzejs Ņujorkas štatā) organizēja divu dienu klimata pārmaiņu samitu vidusskolēniem un skolotājiem, lai plānotu skolēnu vadītas izturētspējas kampaņas, ko īstenot savās kopienās. Savvaļas centra klimata samita modelis bija tik veiksmīgs, ka tas ir iekļauts ASV Klimata noturības rīkkopā un Climate.gov tiešsaistes portālā, lai to varētu izmantot citas kopienas. Rīkkopa ir brīvi pieejama lietošanai citiem izglītotājiem.

⁶ Swayfina (2014).

Atceroties SARS

Lai atzīmētu SARS (Smags akūtais respiratorais sindroms) uzliesmojuma 10. gadadienu 2003. gadā, Hongkongas Medicīnas zinātņu muzejs izveidoja mutvārdu vēstures īsfilmu arhīvu, apzinot dažāda veida cilvēkus, kas bija iesaistīti reaģēšanā uz SARS.

Filmas saglabā viņu pieredzes un gūto mācību ierakstus, lai palīdzētu sabiedrībai būt labāk sagatavotai līdzīgiem nākotnes izaicinājumiem.

Āzijas deju tradīcijas un COVID-19

2020. gadā Āzijas tradicionālo deju dejotāji Indijā, Indonēzijā un Taizemē katrs izmantoja savas kultūras tradīcijas, lai palīdzētu reaģēšanā uz COVID-19 katastrofu.

Viņi savās performancēs iekļāva jaunus elementus, kas tiecās veicināt sociālo distancēšanos un roku mazgāšanu, lai ierobežotu COVID-19 izplatību. Citi pievērsās emocionālajai traumai saistībā ar COVID-19. Šīs radošās atbildes reakcijas ne tikai veicināja sabiedrības izglītību un informētību, bet arī pievērsa visas pasaules uzmanību pašām dejas tradīcijām.

Ekokatastrofu riska mazināšana Kenijā un citur pasaulē

Kenijā, tāpat kā citur, koki ieņem svarīgu vietu katastrofu riska mazināšanā ekosistēmās, aizsargājot gan cilvēkus, gan dabu.

Tie ir “Ekokatastrofu riska mazināšanas” veids. Koki palīdz mazināt plūdu ietekmi, stabilizē augsni un upju krastus, nodrošina resursus un dzīvotnes. 1977. gadā Vangari Maatai dibināja Zaļās jostas kustību, lai, stādot kokus, reaģētu uz Kenijas sieviešu vajadzībām, kuras ziņoja, ka viņu zeme tiek degradēta. Zaļās jostas kustība izveidojās, lai vērstos pret dažiem nabadzības un nevienlīdzības pamatcēloņiem, veidojot cilvēkos darbības spējas un līdzdalības sajūtu. Projekts iedvesmoja daudzus citus projektus visā pasaulē iesaistīt ilgtspējīgu attīstību un cilvēku līdzdalību Katastrofu riska mazināšanā. Šis projekts ļauj labi saskatīt savstarpēji saistītos Katastrofu riska mazināšanas ieguvumus, sniedzot labumu cilvēkiem, kopienām, videi un ekonomikai.

Sabiedrības veselības veicināšana, slimību kontrole un profilakse

Deivida K. Sensera* SKC (Slimību kontroles centru) muzejs ir ASV Slimību kontroles un profilakses centra apmeklētāju centrs Atlantā, Džordžijas štatā.

SKC muzeja misija ir izglītēt apmeklētājus par profilaksē balstītas sabiedrības veselības vērtību, vācot, saglabājot un prezentējot SKC bagātīgo mantojumu un milzīgos sasniegumus, izmantojot aizraujošas muzeja izstādes, dinamiskas izglītojošas programmas un tīmekļa arhīvus.

Konfliktu tekstilizstrādājumi

Konfliktu tekstilizstrādājumi ir projekts, kas ietver izstādes, darbnīcas un digitālo arhīvu (atrodas Olsteras Universitātē).

Projekta pamatā ir tekstilizstrādājumi, tostarp segas un trīsdimensiju “stāstu drānas”, ko [spāņu valodā] sauc arpilleras, kuras dokumentē cilvēktiesību pārkāpumus, konfliktu pieredzi un pauž pretestību un cerību uz nākotni. Dažus konfliktu tekstilizstrādājumus izgatavo cilvēku grupas, bieži vien sievietes, un tie ir daļa no indivīdu un kopienu dziedināšanas pēckatastrofas situācijās. Dokumentējot un iesaistot cilvēkus konfliktu tekstilizstrādājumu radīšanā, projekts veido izpratni par cilvēktiesībām un cilvēktiesību pārkāpumiem visā pasaulē, kas var kalpot kā vide, kurā meklēt taisnīgas, ilgtspējīgas nākotnes iespējas vietējā un globālā mērogā.

Amatierzinātne Katastrofu riska mazināšanai

Amatierzinātnes projekti var veicināt Katastrofu riska mazināšanas kapacitāti, uzlabojot zinātniskās zināšanas, nodrošinot agrīno brīdināšanu apdraudējumu gadījumos, kā arī sniedzot cilvēkiem iespējas piedalīties Katastrofu riska mazināšanā.

Pārskatā par amatierzinātnes projektiem Katastrofu riska mazināšanai (kas nav konkrēti saistīti ar muzejiem) tika ieteikti seši kopīgi principi amatierzinātnes projektiem, kas saistīti ar katastrofu riska mazināšanu: (1) Aktīvi ieguvumi visiem dalībniekiem. (2) Skaidri mēģinājumi nodrošināt pārmantojamību un ilgmūžību. (3) Atbildīga iesaistīšanās gan mierīgos laikos, gan aktīvu apdraudējumu brīžos. (4) Veidoti katastrofu draudu mazināšanas mērķu ietvarā. (5) Rūpīga partneru izvēle (lai nodrošinātu vienlīdzīgus rezultātus). (6) Taisnīgi un pilnvērtīgas iespējas nodrošināšanai.⁷

Muzeji mieram

Starptautiskais tīkls “Muzeji mieram” (INMP) ir vispasaules muzeju sadarbības tīkls, kas veltīts globālas miera kultūras veicināšanai, vācot, eksponējot un interpretējot ar mieru saistītus materiālus.

“Muzeji mieram” informē publiku par mieru un nevardarbību, izmantojot piemērus no atsevišķu cilvēku dzīvēm, organizāciju darbības, kampaņām, vēsturiskiem notikumiem utt. Viena no “Muzeji mieram” stiprajām pusēm ir tā, ka tie spēj sasniegt un iesaistīt plašu sabiedrību.

⁷ Hicks et al. (2020).

Sirdsapziņas vietas

Sirdsapziņas vietas interpretē vēsturi caur vietu, bieži vien tādu vietu, kur pagātnē notikuši cilvēktiesību pārkāpumi, lai veicinātu taisnīgumu un cilvēktiesību ievērošanu tagadnē un nākotnē.

Starptautiskā Sirdsapziņas vietu koalīcija atbalsta pagātnes cilvēktiesību pārkāpumu un centienu pēc taisnīguma dokumentāciju, kā arī vēstures mācību izmantošanu, lai veicinātu pilsoniskās sabiedrības veidošanos un novērstu pārkāpumu atkārtošanos. Šajā darbā Koalīcija atbalsta atgūšanos no katastrofām, rehabilitāciju un rekonstrukciju pēckatastrofu kontekstos, kā arī veicina sabiedrības izturētspēju, lai novērstu turpmākās katastrofas. Pievēršanās nākotnei atšķir Sirdsapziņas vietas no Atmiņas vietām.

UNESCO aizsargājamās teritorijas un Katastrofu riska mazināšana

UNESCO pārrauga vairākas shēmas, kuru mērķis ir aizsargāt īpaši nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu. To skaitā ir Pasaules mantojuma vietas, Biosfēras rezervāti un globālie ģeoparki.

Šajās shēmās ir paredzēts, ka atbildīgie par šo vietu pārvaldīšanu palīdz veidot pret katastrofām izturīgas kopienas, iesaistot vietējos iedzīvotājus un tūristus aktivitātēs, kas atbalsta Katastrofu riska mazināšanu. Piemēram, Biosfēras rezervāti piedāvā iespējas cilvēkiem izprast to, kā vides izmaiņas ietekmē kopienas. Globālie ģeoparki ļauj uzzināt par pagātnes un aktīvajiem ģeoloģiskajiem procesiem, kā arī to, kā tie ietekmē cilvēkus. Daudziem Globālajiem ģeoparkiem ir izglītojošas un informatīvas programmas par ģeoloģisko apdraudējumu avotiem un veidiem, kā samazināt to ietekmi, tostarp par stratēģijām, kas reaģē uz katastrofām. UNESCO dalās ar Katastrofu riska mazināšanas labo praksi, lai veicinātu “novēšanas kultūras” veidošanos. Tīmekļa vietnē var iepazīties ar labas prakses piemēriem zemestrīču, vulkāniskās aktivitātes, zemes nogrūvumu, plūdu, cunami, ciklonu un dabas ugunsgrēku gadījumos. Muzeji un izstādes ir minēti daudzos labas prakses piemēros.

Izglītība par klimata pārmaiņām Globālajā ģeoparkā

Piemērs tam, kā Globālais ģeoparks ir iesaistīts Katastrofu riska mazināšanā, ir Persē krasts Kanādā, kuru ir negatīvi ietekmējušas klimata pārmaiņas.

Agrāk gar piekrasti ziemas laikā mēdza veidoties ledus, kas pasargāja krastu no vētru izraisītās erozijas, bet tagad ledus veidojas vēlāk, un tas paātrina eroziju. Krastu cenšas pasargāt ar dabiskiem aizsardzības veidiem, nevis izmanto betonu. Sabiedrības izglītošanas un informēšanas aktivitātes tiek vērstas uz Katastrofu riska mazināšanu, palīdzot pielāgoties klimata pārmaiņām.

Smitsona Kultūras glābšanas iniciatīva

Smitsona Kultūras glābšanas iniciatīvas mērķis ir aizsargāt kultūras mantojumu, ko apdraud vai ietekmē katastrofas, palīdzot kopienām saglabāt savas identitātes un vēsturi.

Tā rosina atpazīt apdraudējumu kultūras mantojumam, veicina izturētspēju mantojuma organizācijās, sniedz atbalstu reaģēšanā uz katastrofām, kas skar apdraudēto mantojumu, kā arī veic apdraudētā mantojuma pētniecību. Projektu ietvaros ir veikts kultūras glābšanas darbs konflikta vai pēckonflikta situācijās Haiti, Sīrijā, Irākā, Ēģiptē, Mali, Nepālā un ASV, kā arī nodrošinātas apmācības katastrofu pārvarēšanā mantojuma jomas darbiniekiem un militārajam personālam visā pasaulē.

Mantojuma nākotne

Mantojums bieži tiek izprasts kā pagātnes saglabāšana un tās tālāknodošana nenoteiktai nākotnei, savukārt Rodnijs Harisons kopā ar saviem kolēģiem ir izveidojis priekšnoteikumu, ka visa veida mantojuma prakses ir (vai var būt) saistītas ar nākotnes veidošanu.

Mantojuma nākotnei ir jāpārvalda četri izaicinājumi, savā darbā domājot par nākotni: nenoteiktība, daudzveidība, pārveidošanās un pārpilnība. Mantojuma nākotne var sniegt ieguldījumu Katastrofu Riska mazināšanā, palīdzot iztēloties, nodrošināt resursus un būvēt vēlamo nākotni tagadnē; tas veicina institucionālo, sabiedrības un dabas kapacitāti un izturētspēju.

Katastrofu riska mazināšana, piedaloties ikvienam muzejam

Katra kopiena ir pakļauta dažādiem katastrofu riska līmeņiem.

Jebkurš muzejs pasaulē var piedalīties Katastrofu riska mazināšanā, informējot par katastrofu risku vietējā un plašākā mērogā, izglītojot cilvēkus un palīdzot viņiem izprast Katastrofu riska mazināšanu un sniegt tajā savu ieguldījumu. Muzeji var palīdzēt mazināt cilvēku neaizsargātību pret katastrofu risku un palielināt viņu spēju stāties pretī katastrofām, veidojot izturētspējīgākas kopienas.

Šajā procesā muzeji nostiprina arī savu izturētspēju.

6. nodaļa

Laipni lūdzam Izturēspējīgajā pilsētā un Izturēspējīgās pilsētas muzejā

Laipni lūdzam Izturējspējīgajā pilsētā

Laipni lūdzam Izturējspējīgajā pilsētā. Izturējspējīgā pilsēta ir pakļauta dažādiem apdraudējumiem, bet tai vismaz ir plāni, kā tiem stāties pretī, tādēļ tā raugās nākotnē ar zināmu pašāvību. Izturējspējīgo pilsētu veido vairāki atšķirīgi sektori - izglītība, uzņēmējdarbība, pašvaldība, kā arī kopienas un individuāli cilvēki.

Tie visi izprot un spēj novērtēt savu lomu pilsētas dzīvē. Panākumi netiek mērīti tikai ekonomiskā izteiksmē, bet arī ņemot vērā to, kā tiek risināti pilsētas sociālie un vides izaicinājumi.

Visu vecumu un jebkādas izcelsmes cilvēki ir informēti par savas pilsētas plāniem un ir snieguši savu ieguldījumu to veidošanā. Izglītība - formālā, ikdienējā mācīšanās un neformālā - sekmē viņu spēju aktīvi piedalīties savas pilsētas dzīvē un veidot tādu nākotni, kādu viņi vēlas sev un citiem.

Viņi apzinās, no kurienes nāk, un kurp vēlas doties, balstoties savā mantojumā. Pilsēta laika gaitā ir mainījusies, taču tādā veidā, kur ieguvēji ir visi, ne tikai attīstītāji. Kultūras un dabas mantojums ir labi izprasts, pienācīgi novērtēts un darīts visiem pieejams; mantojums tiek nepārtraukti atjaunots un atsvaidzināts.

Visas pilsētas institūcijas ir nepārtraukti nostiprinājušas spēju pildīt savus pienākumus sabiedrības priekšā, saņemot efektīvu lēmumu pieņēmēju un politikas atbalstu. Šai vietai ir spēcīgs kopienas gars un identitāte.

Ja notiktu katastrofa, pilsēta ir droša, ka tās sekas varēs tikt ievērojami mazinātas, jo visā pilsētā ir izveidota spēcīga koordinācija, un cilvēki zina, kas viņiem jādara, un kur vērsties pēc atbalsta.

Pilsētas ilgtermiņa plāni var tikt izmantoti, lai vadītu atgūšanos pēc jebkādas katastrofas, un spēcīgās attiecības, kas ir iedibinātas, palīdzēs pilsētai “atjaunot labāk” un strauji atgūties. Izturējspējīgā pilsēta varētu būt jebkur, un tā varētu būt - varbūt jau ir - jūsu apdzīvotā vieta.

Kādā mērā šis apraksts atbilst jūsu pilsētai? Ar kādiem apdraudējumiem tā saskaras? Kas tiem ir pakļauti, un kuras grupas ir īpaši neaizsargātas no apdraudējumiem? Kas tiek darīts, lai novērstu šos apdraudējumus un lai veidotu cilvēku kapacitāti un izturējspēju apdraudējumu ietekmes mazināšanai? Kas ir iesaistīti un kurus vajadzētu iesaistīt? Kādi panākumi ir gūti katastrofu riska mazināšanā, un kā pilsēta varētu plaukt un zelt?

Laipni lūdzam Izturējspējīgās pilsētas Muzejā

Izturējspējīgās pilsētas Muzejs ir labi pazīstama pilsētas dzīves daļa: vieta, kas domāta ikvienam visas dzīves laikā, un kas veido saikni ar pagātni, tagadni un nākotni. Muzeji pilsētā laika gaitā ir mainījušies, bet to mērķis vienmēr ir bijis veidot pozitīvu resursu savai pilsētai un sniegt cilvēkiem iespējas izmantot tiesības uz izglītību, piedalīšanos kultūras dzīvē un piekļuvi viņu kopīgajam mantojumam.

Pēc Izturēstspējīgās pilsētas pēdējās katastrofas (sauksim to par plūdiem, bet tas varētu būt jebkas cits) pilsēta apzināja, ko tās institūcijas un sektori varētu darīt, lai palīdzētu sabiedrībai labāk sagatavoties pret katastrofām nākotnē. Muzejs tika izraudzīts par vietu, kas varētu palīdzēt izglītēt, informēt, ka arī saliedēt cilvēkus, un kas glabā nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kuru ir svarīgi pasargāt. Muzejs arī bija piemērota vieta, lai iepazīstinātu cilvēkus ar pilsētas plāniem, kā arī, lai veidotu saikni starp pilsētu ar tās iedzīvotājiem un problēmām, ar ko nākas saskarties citur pasaulē. Tādējādi Muzejam izrādījās nozīmīga loma Izturējspējīgas pilsētas nākotnes plānošanā sadarbībā ar citiem partneriem.

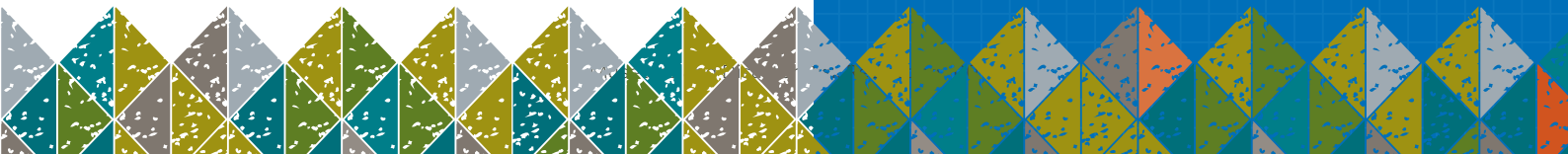
Muzejam ir sagatavoti plāni paša izdzīvošanai, un tas saprot, kā dažādu veidu katastrofas pēc iespējas labāk pārvaldīt konkrētajos apstākļos. Tā mērķis nav būt lielākajam vai labākajam muzejam pasaulē vai valstī; toties tā mērķis ir būt daļai no pilsētas ilgtermiņā, un tas ir mērķis tādēļ, ka pilsēta un citi partneri tam ir pateikuši, ka vēlas, lai Muzejs tur būtu ilgtermiņā.

Izturējspējīgās pilsētas Muzejs nodrošina cilvēkus ar iespēju apspriest, veidot savas pilsētas plānus un sniegt tajos savu ieguldījumu, lai ar pašāvēību varētu skatīties nākotnē. Izturējspējīgās pilsētas iedzīvotāji piedalās kopienas pasākumos Muzejā, kuros tiek apzinātas gan Izturējspējīgās pilsētas iespējas, gan riski. Cilvēki izmanto savu mantojumu un kopienas, kā arī citviet iegūto informāciju un tradīcijas, kas var palīdzēt veidot vienlīdzīgas, taisnīgas un spēcīgas kopienas. Cilvēki izprot, cik svarīgi ir censties novērst cēloņus un sekas katastrofām, kas apdraud viņu pilsētu, viņu personisko īpašumu un pārējo pasauli.

Izturētspējīgās pilsētas Muzeju labi pazīst un tam pilnībā uzticas citi sektori un kopienas partneri, kuri zina, kā var vērsties pie Muzeja pēc palīdzības, ja tā būtu vajadzīga. Izturētspējīgās pilsētas Muzejs palīdz Izturētspējīgās pilsētas iedzīvotājiem būt nozīmīgiem pasaulē, balstoties uz cilvēku individuālajām un kopīgajām raizēm, cerībām un centieniem.

Kādā mērā šis apraksts atbilst jūsu muzejam? Ko jūs varētu darīt, lai jūsu muzeju darītu vairāk līdzīgu Izturētspējīgās pilsētas Muzejam? Ko jūsu muzejs iegūtu no tā, ka kļūtu tam līdzīgāks? Kādas iespējas tas palīdzētu radīt jūsu muzejam, jūsu kopienai un plašākai pasaulei?

7. nodaļa

Papildu informācija

Ievads Katastrofu riska mazināšanā

Katastrofu riska izpratne

SDGs Knowledge Platform: Disaster Risk Reduction

Sendai Framework for Disaster Risk Reduction

Words Into Action (informatīvo apskatu sērija), UNDRR

Vispārīgi informācijas avoti par Katastrofu riska mazināšanu

Preventionweb Knowledgebase (ļoti plaša informācijas kolekcija, rīkkopas un paraugprakses piemēri Katastrofu risku mazināšanā).

Periperi U (plaša informācijas kolekcija, rīkkopas un paraugprakses piemēri Katastrofu riska mazināšanas kapacitātes veidošanā Āfrikā).

International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, Resilience Library (Southeast Asia) Resources.

Learning from Past Disasters (gadījumu analīze kopš 1980-tajiem gadiem).

Hardoy, J., Filippi, M. E., Gencer, E., Morera, B. E. and D. Satterthwaite (2019). Implementation Guide for Local Disaster Risk Reduction and Resilience Strategies. Words Into Action. UNDRR

Kelman, I., Mercer, J. and J. C. Gaillard (2017). The Routledge Handbook of Disaster Risk Reduction Including Climate Change Adaptation. Routledge, London.

Schipper, E. L. F., Thomalla, F., Vulturius, G., Johnson, K. and R. J. T. Klein (2014). Climate Change and Disaster Risk Reduction. Stockholm Resilience Institute, Stockholm.

Strong, K., Carpenter, O. and D. Ralph (2020). Scenario Best Practices: Developing Scenarios for Disaster Risk Reduction. Cambridge Centre for Risk Studies at the University of Cambridge Judge Business School and Lighthill Risk Network.

Turnbull, M., Sterrett, C. and A. Hilleboe (2013). Toward Resilience: a Guide to Disaster Risk Reduction and Climate Change Adaptation. Catholic Relief Services, US Conference of Catholic Bishops.

Twigg, J. (2015). Disaster Risk Reduction. Good Practice Review No. 9. Overseas Development Institute.

UNDRR (2020). Enhancing Disaster Preparedness for Effective Response. Words Into Action. UNDRR.

UNESCAP (2015). Integrating the Three Dimensions of Sustainable Development: a framework and tools. UNESCAP, Bangkok.

UNEP/OCHA (2009). Environmental Emergencies: learning from multilateral response to disasters. UNEP/OCHA.

UNISDR (2017). National Disaster Risk Assessment. Words Into Action. UNISDR. (ietver labu informācijas apkopojumu par dažādiem apdraudējumiem un ar tiem saistītajiem riskiem)

UNISDR (2017). Build Back Better in Recovery, Rehabilitation and Reconstruction. Words Into Action. UNISDR.

WHO (2013). Building Back Better: Sustainable Mental Health Care After Emergencies. WHO, Geneva.

WHO (2019). Health Emergency and Disaster Risk Management Framework. WHO, Geneva.

Desmit pamatlīnijas Izturētspējīgām pilsētām

Gencer, E. A. (2017). How to Make Cities More Resilient: A Handbook for Local Government Leaders. UNISDR, Geneva.

UNISDR, The Ten Essentials for Making Cities Resilient (toolkit).

Scorecard assessment tool for implementing the Ten Essentials for Making Cities Disaster Resilient.

Dabā balstīti risinājumi

Brears, R. C. (2020). Nature-based Solutions to 21st Century Challenges. Routledge, Abingdon.

Kabisch, N., Korn, H., Stadler, J. and A. Bonn (eds.) (2017). Nature-based Solutions to Climate Change Adaptation in Urban Areas: linkages between science, policy and practice. Springer International, Cham.

Maes, J. and S. Jacobs (2017). Nature-based solutions for Europe's sustainable development. Conservation Letters 10(1): 121-4.

Monty, F., Murti, R. and N. Furuta (2016). Helping Nature Help Us: Transforming Disaster Risk Reduction Through Ecosystem Management. IUCN, Gland (Switzerland).

Katastrofa risku mazināšana kā cilvēktiesību jautājums

Da Costa, K. and P. Pospieszna (2015). The relationship between human rights and disaster risk reduction revisited: bringing the legal perspective into the discussion. *Journal of International Humanitarian Legal Studies* 6: 64-86.

OHCHR (2015). Understanding Human Rights and Climate Change. Submission of the Office of the High Commissioner for Human Rights to the 21st Conference of the Parties to the United Nations Framework Convention on Climate Change.

OHCHR (2016). Frequently asked questions on the Right to Development.

Rawinji, F. (2013). Claiming the Human Right to Protection from Disasters, the case for human rights-based disaster risk reduction (eseja).

Izglītība, sabiedrības informētība un sabiedrības piedalīšanās

Adaptation Scotland, Climate Adaptation Framework for the Public Sector (rokasgrāmata, ietvarstruktūra, papildresursi).

Boyle, S. (ed.) (2009). Good Practices on Disaster Risk Reduction in Education in Central Asia. UNISDR and UNICEF.

Ciampi, M. C., Gell, F., Lasap, L. and E. Turvill (2011). Gender and Disaster Risk Reduction: a training pack. Oxfam, Oxford.

Gautam, D. R. (2009). Community-based Disaster Risk Reduction: Good Practice. ECHO, Mercy Corps, and Nepal Red Cross Society.

Hallegatte, S., Rentschler, J. and B. Walsh (2018). Building Back Better: achieving resilience through stronger, faster, and more inclusive post-disaster reconstruction. World Bank, Washington DC.

Hallegatte, S., Vogt-Schilb, A., Bangalore, M. and J. Rozenberg (2017). Unbreakable: building the resilience of the poor in the face of natural disasters. World Bank, Washington DC.

Hicks, A., Barclay, J., Chilvers, J., Armijos, M. T., Oven, K., Simmons, P., and Haklay, M. (2020). Global mapping of citizen science projects for disaster risk reduction. *Citizen Science: Reducing Risk and Building Resilience to Natural Hazards*. *Frontiers in Earth Science* (18 Sept. 2019).

Kearney, H. (2015). Sendai Framework for Disaster Risk Reduction: a children's guide. Children in a Changing Climate Coalition.

Messling, L., Corner, A., Clarke, J., Pidgeon, N. F., Demski, C. and S. Capstick (2015). Communicating flood risks in a changing climate. Climate Outreach, Oxford.

National Oceanic and Atmospheric Administration Environmental Literacy Program Resilience Hub (saites uz resursiem, rīkkopām, rakstiem par kopienu izturētspējas veidošanu klimata pārmaiņās).

Robinson, L. (2017). Public Communication for Disaster Risk Reduction (Words Into Action Guidelines: National Disaster Risk Assessment, Special Topics: A). UNISDR, Geneva.

Save the Children (2007). Child-led Disaster Risk Reduction: a practical guide. Save the Children.

Shaw, R. (ed.) (2012). Community-based Disaster Risk Reduction. Community, Environment and Disaster Risk Management 10.

Shaw, R. (2016). Community-based Disaster Risk Reduction. Natural Hazard Science.

Trujillo, M. (2020). Guidelines for Community Participation in Disaster Recovery. UNDP.

UNDRR (2020). On the Frontline of Disaster Risk Reduction: engaging children and youth in disaster risk reduction and resilience building. Words Into Action. UNDRR, Geneva.

UNESCO Disaster Risk Reduction education activities around the world.

UNESCO (2019). Education as Healing: addressing the trauma of displacement through social and emotional learning. UNESCO, Paris.

UNESCO/UNODC (2016). Educating for a Culture of Lawfulness (ietver Rokasgrāmatas skolotājiem un izglītotājiem, kuri strādā ikdienējās mācīšanās un neformālās izglītības vidē).

Wild Center, Youth Climate Summit Toolkit.

Mantojums Katastrofu riska mazināšanas un pēckatastrofas situācijās

Bonazza, A. and others. (2018). Safeguarding Cultural Heritage from Natural and Man-Made Disasters: a comparative analysis of risk management in the EU. EC, Brussels.

Brokerhof, A. and others (2017). Risk Management for Collections. Cultural Heritage Agency (Netherlands).

Cao, Y. (2019). How the arts and sciences can work together to improve disaster risk reduction.

Ferraro, J. and J. Henderson (2011). Identifying features of effective emergency response plans. Journal of the American Institute for Conservation 50(1): 35–48.

German Archaeological Institute (2018). Post Conflict Recovery of Urban Cultural Heritage.

Hayashi, I. (2016). Museums as Hubs for Disaster Recovery and Rebuilding Communities. In N. Sonoda (ed.) New Horizons for Asian Museums and Museology (pp. 165–76). Springer, Singapore.

ICOM (2020). Museums and COVID-19: 8 steps to support community resilience.

ICOMOS Climate Change and Heritage Working Group (2019). The Future of Our Pasts: engaging cultural heritage in climate action. ICOMOS, Paris.

ICSC (2018). Interpretation of Sites of Memory.

Japan Consortium for International Cooperation in Cultural Heritage (2011). Research Report on International Cooperation in the Recovery Process of Disaster-affected Cultural Heritage National Frameworks for International Aid.

Jigyasu, R. and V. Arora (2013). Disaster Risk Management of Cultural Heritage in Urban Areas: a training guide. Research Center for Disaster Mitigation of Urban Cultural Heritage, ICCROM and UNESCO.

Lambert, S. and C. Rockwell (eds.) (2011). Protecting Cultural Heritage in Times of Conflict. ICCROM, Rome.

Macalister, F. (2013). Standards and guidance for disaster planning and training for disasters.

Macalister, F. (2015). Preparing for the future: mitigating disasters and building resilience in the cultural heritage sector. *Journal of the Institute of Conservation* 38(2): 115-29.

McGhie, H. A. (2020). The Sustainable Development Goals: helping transform our world through museums. *ICOM Voices* 21 Jan. 2020.

Meier, H.-R., Petzet, M. and T. Will (2007). Cultural Heritage and Natural Disasters: risk preparedness and the limits of prevention. *Heritage at Risk* (special edition). ICOMOS, Paris.

Murthy, M., O'Brien, G. and D. Douglas (2013). *Heritage and Resilience: issues and opportunities for reducing disaster risks*. ICCROM, ICOMOS-ICORP, Marsh, UNESCO and UNDRR.

Naidu, E., Gabriel, B. and M. Hoque (2012). *From Memory to Action: A Toolkit for Memorialization in Post-Conflict Societies*. International Coalition of Sites of Conscience.

National Disaster Management Authority, Government of India (2017). *National Disaster Management Guidelines for Museums*. Government of India.

Pedersoli, J. L., Antomarchi, C. and S. Michalski (2016). *Guide to Risk Management for Cultural Heritage*. ICCROM.

Pica, V. (2018). Beyond the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction: vulnerability reduction as a challenge involving historical and traditional buildings. *Buildings* 8 50, doi:10.3390/buildings8040050.

Reflections on Ten Years of Cultural Emergency Response (conference proceedings, 2013).

Shaw, R., U. Noralene and J. Baumwoll (2008). *Indigenous knowledge for Disaster Risk Reduction. Good practices and lessons learned from experiences in the Asia-Pacific Region*. UNISDR.

Stovel, H. (1998). *Risk Preparedness: a management manual for world cultural heritage*. ICCROM, Rome.

Swayfina (2014). Recognizing Indigenous Knowledge for Disaster Management: Smong, early warning system from Simeulue Island, Aceh. *Procedia Environmental Sciences* 20: 573-82.

Tandon, A. (2013). ICCROM programme on disaster and risk management: A background paper.

Tandon, A. (2016). Endangered Heritage: Emergency Evacuation of Heritage Collections. UNESCO and ICCROM.

Tandon, A. (2018). First Aid to Cultural Heritage in Times of Crisis (handbook and toolkit). ICCROM, Rome.

UNESCO, Disaster Risk Reduction in UNESCO designated sites (labs resurss, lai izprastu, kā kultūras un dabas mantojums ir pakļauts dažādiem apdraudējumiem).

UNESCO, Reducing Disaster Risk at World Heritage Properties.

UNESCO (2010). Managing Disaster Risks for World Heritage. World Heritage Resource Manual Series. UNESCO, Paris.

UNESCO (2015). Disaster Risk Reduction: UNESCO's contribution to a global challenge. UNESCO, Paris.

UNESCO (2015). Recommendation concerning the Protection and Promotion of Museums and Collections, their Diversity and their Role in Society.

UNESCO and World Bank (2018). Culture in City Reconstruction and Recovery (the CURE framework).

UNESCO and World Bank.

Venice Declaration on Building Resilience at the Local Level towards Protected Cultural Heritage and Climate Change Adaptation Strategies (2012).

Wilson, M. and C. Ballard (2017). Safeguarding and Mobilising Intangible Cultural Heritage in the Context of Natural and Human-induced Hazards. UNESCO, Paris.

Citas Curating Tomorrow publikācijas

No. 1 McGhie, H. A. (2019). Museum Collections and Biodiversity Conservation. Curating Tomorrow, UK.

No. 2 McGhie, H. A. (2019). Museums and the Sustainable Development Goals: a how-to guide for museums, galleries, the cultural sector and their partners. Curating Tomorrow, UK.

Supported using public funding by

**ARTS COUNCIL
ENGLAND**

Šī Ceļveža sagatavošanā atbalstu sniedza Anglijas Mākslas padomes COVID-19 Ārkārtas reaģēšanas fonds, par ko esmu pateicīgs.

2020. gadā man bija paredzēts ceļot kā Vintsona Čērčila Ceļojošajam stipendiātam, lai pētītu, kā muzeji un kultūras sektors var veicināt savu ieguldījumu Ilgtspējīgas attīstības mērķos, Parīzes nolīgumā un Katastrofu riska mazināšanā. Kaut arī es vēl neesmu varējis ceļot, šis ceļvedis tiek piedāvāts kā ieguldījums šajā projektā.

Design by
Hartland Design

